

IV

(Aktai, priimti iki 2009 m. gruodžio 1 d. remiantis EB sutartimi, ES sutartimi ir Europos atominės energijos bendrijos steigimo sutartimi)

ELPA PRIEŽIŪROS INSTITUCIJOS SPRENDIMAS

Nr. 500/08/COL

2008 m. liepos 16 d.

šešiasdešimt penktąjį kartą iš dalies keičiantis Procedūrinės ir materialines taisykles valstybės pagalbos srityje, įtraukiant naują valstybės pagalbos aplinkos apsaugai skyrių

ELPA PRIEŽIŪROS INSTITUCIJA ⁽¹⁾,

ATSIŽVELGDAMA į Europos ekonominės erdvės susitarimą ⁽²⁾, ypač į jo 61–63 straipsnius ir 26-ąjį protokolą,

ATSIŽVELGDAMA į ELPA valstybių susitarimą dėl Priežiūros institucijos ir Teisingumo Teismo įsteigimo ⁽³⁾, ypač į jo 24 straipsnį ir 5 straipsnio 2 dalies b punktą,

KADANGI pagal Priežiūros institucijos ir Teismo susitarimo 24 straipsnį Institucija įgyvendina EEE susitarimo nuostatas dėl valstybės pagalbos,

KADANGI pagal Priežiūros institucijos ir Teismo susitarimo 5 straipsnio 2 dalies b punktą Institucija teikia pranešimus arba gaires dėl EEE susitarime nagrinėjamų klausimų, jei tai aiškiai numatyta tame Susitarime arba Priežiūros institucijos ir Teismo susitarime, arba jei Institucija mano, kad tai būtina,

KADANGI pagal Priežiūros ir Teismo susitarimo 3-iojo protokolo I dalies 1 straipsnį ⁽⁴⁾ Priežiūros institucija turi nuolat peržiūrėti visas ELPA valstybėse teikiamos pagalbos sistemas ir siūlyti tinkamas priemones, būtinas laipsniškai pažangai arba EEE susitarimo veikimui,

PRISIMINDAMA Procedūrinės ir esminės taisykles valstybės pagalbos srityje, kurias Institucija priėmė 1994 m. sausio 19 d. ⁽⁵⁾,

⁽¹⁾ Toliau – Institucija.

⁽²⁾ Toliau – EEE susitarimas.

⁽³⁾ Toliau – Institucijos ir Teismo susitarimas.

⁽⁴⁾ Toliau – 3-iasis protokolai.

⁽⁵⁾ EEE susitarimo 61 ir 62 straipsnių taikymo ir aiškinimo gairės bei Institucijos ir Teismo susitarimo 3-iojo protokolo 1 straipsnio taikymo ir aiškinimo gairės, kurias Priežiūros institucija priėmė ir paskelbė 1994 m. sausio 19 d., paskelbtos OL L 231, 1994 9 3, p. 1 ir EEE priede Nr. 32, 1994 9 3, p. 1. Toliau – valstybės pagalbos gairės. Naujausia valstybės pagalbos gairių redakcija paskelbta Institucijos svetainėje: <http://www.eftasurv.int/fieldswork/fieldstateaid/guidelines/>

KADANGI 2008 m. sausio 23 d. Europos Bendrijų Komisija (toliau – EB Komisija) priėmė Komunikatą dėl Valstybės pagalbos aplinkos apsaugai Bendrijos gairių ⁽⁶⁾,

KADANGI šis komunikatas taip pat svarbus Europos ekonominei erdvei,

KADANGI reikia užtikrinti vienodą EEE valstybės pagalbos taisyklių taikymą visoje Europos ekonominėje erdveje,

KADANGI pagal EEE susitarimo XV priedo pabaigoje esančio skyriaus „BENDROSIS NUOSTATOS“ II punktą Institucija, pasikonsultavusi su Komisija, priima teisės aktus, atitinkančius Komisijos priimtus aktus,

PASIKONSULTAVUSI su Europos Komisija,

PRIMINDAMA, kad 2008 m. birželio 30 d. raštu Institucija paragino ELPA valstybes teikti savo pastabas šiuo klausimu,

PRIĖMĖ ŠĮ SPRENDIMĄ:

1 straipsnis

Valstybės pagalbos gairės iš dalies keičiamos įtraukiant naują valstybės pagalbos aplinkos apsaugai skyrių. Naujas skyrius pateikiamas šio sprendimo priede.

⁽⁶⁾ Paskelbta OL C 82, 2008 4 1, p. 1.

2 straipsnis

Senasis valstybės pagalbos aplinkos apsaugai skyrius panaikinamas.

3 straipsnis

Tekstas autentiškas tik anglų kalba.

Priimta Briuselyje 2008 m. liepos 16 d.

ELPA priežiūros institucijos vardu

Per SANDERUD
Pirmininkas

Kristján A. STEFÁNSSON
Kolegijos narys

PRIEDAS

Į Valstybės pagalbos gaires įtraukiamas toks skyrius:

„VALSTYBĖS PAGALBA APLINKOS APSAUGAI (1)“**1. Įvadas**

1. 1994 m. ELPA priežiūros institucija (toliau – Institucija) priėmė Valstybės pagalbos aplinkos apsaugai gaires. 2001 m. Institucija priėmė naujas gaires (OL L 21, 2002 1 24, p. 32, EEE priedas Nr. 6), kurios iš pradžių turėjo būti taikomos iki 2007 m. pabaigos, tačiau jų galiojimo laikas buvo pratęstas, iki buvo priimtos naujos gairės.

2. Į aplinkos politikos tikslus turėtų būti atsižvelgiama vertinant valstybės pagalbos suderinamumą aplinkos sektoriuje, visų pirma siekiant skatinti tvarią plėtrą (žr. EEE susitarimo 73–75 straipsnius ir preambulės devintąją konstatuojamąją dalį). Taigi konkurencijos ir aplinkos politika viena kitai neprieštarauja, tačiau siekiant tvarios plėtos aplinkos apsaugos reikalavimai turi būti įtraukti į konkurencijos politikos ir jos įgyvendinimo priemones.

1.1. Europos valstybės pagalbos ir energetikos politika

3. Europos Komisija priėmė naujas Valstybės pagalbos aplinkos apsaugai Europos Bendrijos gaires. Bendrijos gairės – tai priemonės, kuriomis įgyvendinama: i) 2007 m. pavasario Europos Vadovų Tarybos susitikimo išvados, kuriose raginama imtis tolesnių veiksmų tvariai integruotai Europos klimato ir energetikos politikai plėtoti, ir ii) Energetikos veiksmų planas, esantis Europos energetikos politikos sudėtinė dalis.

Taryba, be kita ko, nurodė: „Kadangi energijos gamyba ir naudojimas yra pagrindiniai šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimo šaltiniai, šiam tikslui pasiekti reikia integruoto požiūrio į klimato ir energetikos politiką. Integracija turėtų būti užtikrinama viena kitą papildančiomis priemonėmis. Atsižvelgiant į tai, Europos energetikos politika (EEP), kurioje visokeriopa atsižvelgiama į valstybių narių pasirinktą energetikos struktūrą ir suverenias teises į pirminius energijos išteklius ir kuri grindžiama valstybių narių solidarumu, bus siekiama šių trijų tikslų:

— didinti tiekimo patikimumą,

— užtikrinti Europos ekonomikos konkurencingumą ir nebrangios energijos tiekimą,

— skatinti aplinkosauginį tvarumą ir kovoti su klimato kaita.“

Europos Vadovų Taryba taip pat pritarė išsamiam 2007–2009 m. energetikos veiksmų planui ir paragino Komisiją, be kita ko, pateikti pasiūlymą peržiūrėti Valstybės pagalbos aplinkos apsaugai Bendrijos gaires.

4. ELPA valstybės ėmėsi įvairių aplinkos apsaugos gerinimo priemonių. Jos jungiasi prie Bendrijos sukurtos Europos prekybos taršos leidimais sistemos ir, be kita ko, tvirtai bei nepriklausomai įsipareigojo iki 2012 m. šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį sumažinti iki Kioto protokole nustatyto lygio. Be to, remiantis Jungtinių Tautų bendrąja klimato kaitos konvencija, vyksta derybos siekiant nustatyti tolesnius Kioto protokolu numatytus tikslus.

1.2. Valstybės pagalbos politika ir aplinkos apsauga

5. Kartais valstybės pagalbos priemonės gali būti veiksmingos siekiant bendros svarbos tikslų, kartu spręsdžiant rinkos nepakankamumo problemas ir taip didinant rinkos veiksmingumą ir konkurencingumą. Dokumente „Valstybės pagalbos veiksmų planas – mažesnė ir tikslingesnė valstybės pagalba: 2005–2009 m. valstybės pagalbos reformos programa“ (2) nurodoma, kad valstybės pagalba gali padėti siekti aplinkos apsaugos tikslo, suteikdama galimybes inovacijoms diegti, naujoms rinkoms atverti ir konkurencingumui didinti veiksmingai naudojant išteklius ir užtikrinant naujas investicijas. Pagalbos aplinkos apsaugai Bendrijos gairės grindžiamos „Valstybės pagalbos veiksmų planu“, todėl į šiuos aspektus bus atsižvelgta Institucijai vertinant valstybės pagalbos suderinamumą su EEE susitarimo veikimu.

(1) Šios gairės atitinka Valstybės pagalbos aplinkos apsaugai Europos Bendrijos gaires, priimtas 2008 m. sausio 23 d. (OL C 82, 2008 4 1, p. 1).

(2) COM(2005) 107 galutinis.

Dabartinių gairių politinį pagrindą taip pat sudaro 2002 m. liepos 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas Nr. 1600/2002/EB, nustatantis šeštąją Bendrijos aplinkosaugos veiksmų programą⁽³⁾ (toliau – Šeštoji aplinkosaugos veiksmų programa), į EEE susitarimą įtrauktas 31-ojo protokolo 3 straipsnio 7 dalies d punktu; jame nustatytos prioritetinės sritys, kuriose reikia imtis veiksmų aplinkos apsaugai užtikrinti⁽⁴⁾.

6. Pagrindinis valstybės pagalbos kontrolės aplinkos apsaugos srityje tikslas – taikant valstybės pagalbos priemones užtikrinti geresnę aplinkos apsaugą, negu ji būtų be pagalbos, ir užtikrinti, kad teigiamas pagalbos poveikis atsvertų jos neigiamą poveikį (pavyzdžiui, konkurencijos iškreipimą), vadovaujantis EEE susitarimo 73 straipsnyje nustatytu principu „teršėjas moka“ (toliau – PTM).
7. Ekonominė veikla gali pakenkti aplinkai ypač dėl taršos. Tam tikrais atvejais be valstybės įsikišimo įmonės gali vengti padengti visą dėl jų veiksmų atsiradusią žalą aplinkai. Todėl rinka nėra pajėgi veiksmingai paskirstyti išteklių, nes gamintojas į (neigiamus) išorinius gamybos padarinius neatsižvelgia, o juos patiria visa visuomenė.
8. Pagal PTM šiuos neigiamus išorinius padarinius galima įveikti, užtikrinant, kad teršėjas mokėtų už savo sukeltą taršą, t. y. jeigu jis įtraukia visas aplinkos apsaugos išlaidas į savo sąnaudas. Taip siekiama, kad (įmonės patiriamomis) privačiomis išlaidomis būtų išreikštos ekonominės veiklos realios socialinės išlaidos. Taigi visiškai įgyvendinus PTM, būtų išspręsta rinkos nepakankamumo problema. PTM galima įgyvendinti nustatant privalomus aplinkos apsaugos standartus arba rinkos priemonėmis⁽⁵⁾. Pagal kai kurias iš rinkos priemonių valstybės pagalbą galima teikti visoms arba keletui įmonių, kurioms taikomos šios priemonės.
9. Nors šiuo metu PTM taikomas ribotai, šis reguliavimo trūkumas neturėtų kliudyti ELPA valstybėms nustatyti griežtesnius aplinkos apsaugos reikalavimus nei Bendrijos nustatytieji⁽⁶⁾ ir kuo labiau mažinti neigiamus išorinius padarinius.
10. Siekdamas gerinti aplinkos apsaugą ELPA valstybės gali norėti pasinaudoti valstybės pagalba individualiai (įmonių lygiu) skatindamos aplinkos apsaugą gerinti labiau, nei reikalaujama pagal Bendrijos standartus, arba gerinti aplinkos apsaugą, kai Bendrijos standartų nėra. Be to, valstybės gali nustatyti griežtesnius nacionalinius standartus arba didesnius aplinkos mokesčius, nei reikalaujama Bendrijos teisės aktuose, arba jos gali taikyti aplinkos mokesčius PTM įgyvendinti vienašališkai, kai Bendrijos teisės aktų nėra.

Remiantis Pagalbos aplinkos apsaugai Bendrijos gairėmis, pagalba įmonėms, kuri viršija Bendrijos standartus, tam tikromis aplinkybėmis gali būti pripažinta suderinama su bendrąja rinka. Pagalba, teikiama suderintų Bendrijos mokesčių mažinimo arba lengvatų forma, tam tikromis aplinkybėmis taip pat gali būti pripažinta suderinama su bendrąja rinka. Kai kurie tokie standartus nustatantys teisės aktai gali būti neįtraukti į EEE susitarimą. Be to, Bendrijos mokesčių vienodinimo teisės aktai nepatenka į EEE susitarimo taikymo sritį. Nepaisant to, siekama užtikrinti, kad visoje Europos ekonominės erdvės (EEE) teritorijoje valstybės pagalbos nuostatos būtų taikomos vienodai ir būtų sudaromos vienodos konkurencijos sąlygos. Institucija, vertindama pagalbos aplinkai suderinamumą su EEE susitarimu, vadovausis tais pačiais kaip ir Bendrijos gairių kriterijais ir atsižvelgs į konkrečius ELPA valstybių teisės aktus. Tai reiškia, kad dabartinėse gairėse remiamasi galiojančiais Bendrijos standartais ir Bendrijos mokesčių vienodinimo priemonėmis (jei tokių esama). Institucija pabrėžia, jog remiamasis Bendrijos teisės aktais nereiškia, kad ELPA valstybės privalo atitikti Bendrijos teisės aktų reikalavimus, jei tie teisės aktai dar nebuvo įtraukti į EEE susitarimą⁽⁷⁾. Jie tėra pagrindas pagal EEE susitarimo 61 straipsnio 3 dalį vertinant pagalbos priemonių suderinamumą su EEE susitarimu.

11. Institucijos nuomone, norint pasiekti panašius kaip Valstybės pagalbos veiksmų plane nustatytus tikslus, pirmiausia – užtikrinti, kad pagalba būtų tikslingesnė, labiau pagrįsta ekonomiškai ir kad būtų taikomos veiksmingesnės procedūros, būtina pataisyti Valstybės pagalbos aplinkos apsaugai gaires. Be to, Institucija mano, kad būtina atsižvelgti į aplinkos politikos pokyčius ir aplinkos apsaugos technologijų pažangą bei remiantis patirtimi pakeisti taisykles.

⁽³⁾ OL L 242, 2002 9 10, p. 1.

⁽⁴⁾ Prioritetinės sritys: klimato kaita, gamta bei biologinė įvairovė, aplinkos apsauga bei sveikata ir gamtiniai išteklių bei atliekos. Šios gairės netaikomos su sveikata susijusiems klausimams.

⁽⁵⁾ Dėl rinkos priemonių, žr. 2007 m. kovo 28 d. Žaliąją knygą dėl rinkos priemonių, taikomų aplinkosaugos ir susijusių politikos tikslais (COM(2007) 140 galutinis).

⁽⁶⁾ Tokius reikalavimus ar standartus įtraukus į EEE susitarimą, jie tampa EEE standartais.

⁽⁷⁾ Pavyzdžiui, ELPA valstybės dar neįgyvendino 2003 m. spalio 27 d. Tarybos direktyvos 2003/96/EB, pakeičiančios Bendrijos energetikos produktų ir elektros energijos mokesčių struktūrą (OL L 283, 2003 10 31, p. 51).

12. Vertindama pagalbą aplinkos apsaugai, Institucija taikys šias gaires, kartu didindama savo sprendimų priėmimo proceso teisinį tikrumą bei skaidrumą. Pagalbos aplinkos apsaugai pagrįstumas pirmiausia bus vertinamas pagal EEE susitarimo 61 straipsnio 3 dalies c punktą. Šios gairės pakeičia 2001 m. įsigaliojusias Valstybės pagalbos aplinkos apsaugai Bendrijos gaires⁽⁸⁾.
13. Gairės nustatomos dvejopo vertinimui: standartiniam priemonių vertinimui, kai pagalba neviršija tam tikro dydžio arba kai pagalba teikiama įrenginiams, kurių pajėgumai neviršija tam tikro dydžio, (3 skyrius) ir išsamiam priemonių vertinimui, kai pagalba viršija tą dydį arba kai pagalba teikiama įrenginiams, kurių pajėgumai viršija tą dydį, taip pat, kai pagalba teikiama naujoms atsinaujinančią energiją gaminančioms jėgainėms, jeigu pagalbos dydis paremtas nepatirtų išorinių išlaidų apskaičiavimu (5 skyrius).
14. Šios gairės bus taikomos visoms priemonėms, apie kurias pranešta Institucijai (nesvarbu, ar dėl to, kad tokia priemonė netaikomas Bendrosios išimties reglamentas (toliau – BIR), ar dėl BIR nustatytos pareigos pranešti apie pagalbą atskirai, ar dėl to, kad susijusi ELPA valstybė nusprendžia pranešti apie priemonę, kuriai iš principo pagal BIR galėtų būti taikoma išimtis), taip pat vertinant kiekvieną pagalbą, apie kurią nebuvo pranešta, atvejį po šių gairių paskelbimo.
- 1.3. *Pagalbos aplinkos apsaugai pusiausvyros tyrimas*
- 1.3.1. *Mažesnė ir tikslingesnė pagalba, pagalbos vertinimo pusiausvyros tyrimas*
15. Pirmiau nurodytame Valstybės pagalbos veiksmų plane Komisija pareiškė, kad „prireikus stiprins valstybės pagalbos įvertinimo ekonominį metodą“.
16. Vertindama, ar valstybės pagalbos priemonė gali būti laikoma suderinama su EEE susitarimu, Institucija lygina teigiamą valstybės pagalbos priemonės poveikį siekiant bendros svarbos tikslo ir galimą neigiamą šalutinį poveikį, pavyzdžiui, prekybos ir konkurencijos iškraipymą. Remiantis dabartine praktika parengtame Valstybės pagalbos veiksmų plane tokiam palyginimui atlikti buvo pasiūlytas formalus metodas, vadinamasis „pusiausvyros tyrimas“⁽⁹⁾. Pusiausvyros tyrimas taikomas trimis etapais: pirmuosiuose dviejuose etapuose siekiama įvertinti teigiamą valstybės pagalbos poveikį, o trečiajame etape vertinamas neigiamas poveikis ir teigiamo bei neigiamo poveikių pusiausvyra. Pusiausvyros tyrimas išdėstomas taip:
1. Ar pagalbos priemone siekiama aiškiai apibrėžto bendros svarbos tikslo (pavyzdžiui, augimo, užimtumo, sanglaudos, aplinkos apsaugos, energijos saugumo)? Šiose gairėse pagrindinis bendros svarbos tikslas – aplinkos apsauga.
 2. Ar pagalba yra tinkamai suplanuota, kad būtų pasiektas bendros svarbos tikslas, t. y. ar siūloma pagalba siekiama spręsti rinkos nepakankamumo problemą arba pasiekti kitą tikslą?
 - a) Ar valstybės pagalba yra tinkama politikos priemonė?
 - b) Ar valstybės pagalba yra skatinamojo pobūdžio, t. y. ar ši pagalba keičia įmonių elgesį?
 - c) Ar pagalbos priemonė proporcinga, t. y. ar toks pats elgesio pokytis atsirastų dėl mažesnės pagalbos?
 3. Ar konkurencijos iškraipymai ir poveikis prekybai pakankamai nedideli, kad bendra pusiausvyra būtų teigiama?
17. Šis pusiausvyros tyrimas taikomas rengiant valstybės pagalbos taisykles ir vertinant valstybės pagalbos teikimo atvejus.
- 1.3.2. *Gairėse nagrinėjamas bendros svarbos tikslas*
18. EEE susitarimo preambulės devintojoje konstatuojamoje dalyje nustatyta, kad ELPA valstybės pasiryžusios išsaugoti, apsaugoti ir pagerinti aplinkos kokybę, ir nurodyta, kad tvari plėtra yra vienas iš jų tikslų. Taigi skatinti aplinkos apsaugą yra reikšmingas bendros svarbos tikslas. Be to, EEE susitarimo 73 straipsnio 2 dalyje numatyta būtinybė aplinkos apsaugos reikalavimus įtraukti į kitas ELPA valstybių politikos kryptis ir teigiama, kad aplinkos politika turi būti grindžiama prevencijos, žalos aplinkai⁽¹⁰⁾ atitaisymo ten, kur yra jos šaltinis, ir „teršėjas moka“ principais.
19. Šiomis gairėmis nustatomos leidimo teikti valstybės pagalbą, skirtą rinkos nepakankamumo, dėl kurio mažėja aplinkos apsaugos lygis, problemai spręsti, sąlygos.

⁽⁸⁾ Žr. 1 išnašą.

⁽⁹⁾ Žr. Valstybės pagalbos veiksmų plano 11 ir 20 punktus, išsamiau nagrinėtus Komunikate dėl naujų diegimo (COM(2005) 436 galutinis, 2005 9 21).

⁽¹⁰⁾ Taršą gali sudaryti tokie veiksmi: cheminių teršalų išleidimas į aplinką arba, pavyzdžiui, fizinis vandens pakeitimas, ir taip gali būti sutrikdytos ekosistemos, arba veiksmi, darantys neigiamą poveikį vandens išteklių būklei.

20. Dažniausiai rinkos nepakankamumo problema aplinkos apsaugos srityje yra susijusi su neigiamais išoriniais padariniais. Sau naudos siekiančios įmonės, nei priimdamos sprendimą dėl konkrečios gamybos technologijos, nei dėl gamybos lygio, neturi paskatos atsižvelgti į dėl gamybos atsiradusius neigiamus išorinius padarinius. Kitaip tariant, įmonės gamybos sąnaudos yra mažesnės nei visuomenės patiriamos išlaidos. Todėl įmonės neturi paskatos mažinti savo sukeltą taršą arba taikyti individualias aplinkos apsaugos priemones.
21. Šiuos rinkos nepakankamumo sunkumus patiriančios Vyriausybės, siekdamos užtikrinti, kad būtų paisoma dėl gamybos atsiradusių neigiamų išorinių padarinių, dažniausiai tam taiko įvairias reguliavimo priemones. Taikant standartus, mokesčius, ekonomines ir kitas reguliavimo priemones, teršiančios įmonės pagal PTM turi padengti visuomenės dėl taršos patiriamus nuostolius. Įtraukus šiuos neigiamus išorinius padarinius į savo sąnaudas atitinkamai padidės įmonės privačios išlaidos, taigi sumažės jos pajamos. Be to, kadangi įvairiose pramonės šakose ir įmonėse tarša yra nevienoda, aplinkai palankių reguliavimo priemonių sąnaudos yra diferencijuojamos, ir tai taikoma ne tik įmonėms, bet ir EEE valstybėms. EEE valstybės taip pat gali skirtingai suvokti aukštų aplinkos apsaugos tikslų nustatymo poreikį.
22. Nenustatčius Bendrijos standartų ir rinkos priemonių, visiškai atitinkančių PTM lygmenį (reguliavimo nepakankamumas), ELPA valstybės gali vienašališkai nuspręsti siekti geresnės aplinkos apsaugos. Tačiau dėl to jų teritorijoje veikiančios įmonės gali patirti papildomų išlaidų. Dėl šios priežasties, be reguliavimo priemonių, kaip paskatą siekti geresnės aplinkos apsaugos ELPA valstybės gali teikti valstybės pagalbą. Jos gali tai daryti dviem būdais:
- teikdamos individualias paskatas mažinti taršą ir kitą neigiamą poveikį aplinkai: pirma, ELPA valstybės gali suteikti individualias paskatas (įmonėms) taikyti griežtesnius standartus nei Bendrijos nustatyti (11). Šiuo atveju pagalba gavėjas mažina taršą ne todėl, kad turi padengti tokios taršos padarytą žalą, o todėl, kad gauna pagalbą savo elgesiui keisti. Šiuo atveju valstybės pagalba tikslas – tiesiogiai spręsti rinkos nepakankamumo problemą, susijusią su neigiamais taršos padariniais,
 - teikdamos paskatas diegti nacionalines aplinkos apsaugos reguliavimo priemones, kurių reikalavimai griežtesni nei Bendrijos standartų: antra, ELPA valstybės gali nustatyti nacionalines reguliavimo priemones, kurių reikalavimai būtų griežtesni nei Bendrijos reikalavimai. Tačiau dėl šių priemonių kai kurios įmonės gali patirti papildomų išlaidų, todėl gali sumažėti atitinkamų įmonių konkurencingumas. Be to, šios išlaidos gali būti ne visiems vienodos, nes skiriasi įmonių dydis, rinkoje užimama padėtis, taikomos technologijos, taip pat dėl kitų ypatumų. Šiuo atveju valstybės pagalba gali būti reikalinga, kad būtų sumažinta įmonių, kurias minėtos reguliavimo priemonės paveikė labiausiai, našta ir taip būtų sudaryta galimybė ELPA valstybėms priimti nacionalines aplinkos apsaugos reguliavimo priemones, kurių reikalavimai griežtesni nei Bendrijos standartų.
- 1.3.3. Tinkama priemonė
23. Kad būtų užtikrinta geresnė aplinkos apsauga, tam tikrą vaidmenį turėtų atlikti Vyriausybė. Siekiant aplinkos apsaugos tikslų svarbiausia yra reguliavimas ir rinkos priemonės. Svarbus vaidmuo gali tekti ir neprivalomoms priemonėms, pavyzdžiui, savanoriškiems ekologiniams ženkliams arba aplinkai palankių technologijų sklaidai. Nustatyti tinkamiausių politikos priemonių rinkinį gali būti sudėtinga, tačiau rinkos nepakankamumo problemos arba politiniai tikslai savaime nepateisina valstybės pagalbos naudojimo.
24. Remiantis PTM teršėjas turėtų padengti visą savo sukeltą taršą padarytą žalą, įskaitant netiesiogines visuomenės patiriamas išlaidas. Šiuo tikslu aplinkos apsaugos reguliavimas gali būti naudinga teršėjui tenkančios atsakomybės griežtinimo priemonė. PTM paisymas teoriškai užtikrina, kad su neigiamais išoriniais padariniais susijusi rinkos nepakankamumo problema bus išspręsta. Todėl, visiškai įgyvendinus PTM, tolesnio Vyriausybės kišimosi užtikrinant rinkos veiksmingumą neberekėtų. PTM lieka pagrindine taisykle, o valstybės pagalba – antrąja geriausia išeitimi. Valstybės pagalbos naudojimas, atsižvelgiant į PTM principą, atleistų teršėją nuo pareigos padengti savo sukeltą taršą padarytą žalą. Todėl tokiais atvejais valstybės pagalba negali būti tinkama priemonė.
25. Tačiau, visų pirma dėl nepakankamo PTM įgyvendinimo, esamas aplinkos apsaugos lygis dažnai laikomas nepatenkinamu dėl šių priežasčių:
- a) pirma, taršos padarytą žalą tiksliai nustatyti sunku. Apskaičiuoti papildomą visų gamybos rūšių žalą visuomenei techniškai sudėtinga, o kartais gali būti neveiksminga atsižvelgti į tai, kad įvairūs gamintojai teršia nevienodai, jeigu susijusios administracinės išlaidos yra labai didelės. Įtakos taip pat turi skirtingas jautrumas vartotojų kainų pokyčiams (kainų elastingumas). Be to, atskiri žmonės ir atskiros visuomenės taršos daromą

(11) Kaip minėta, tokius standartus įtraukus į EEE susitarimą, jie tampa EEE standartais.

žalą vertina skirtingai, atsižvelgdami į visuomenės socialinius prioritetus, pavyzdžiui, susijusius su dabartinių politikos priemonių poveikiu ateities kartoms. Be to, ne visą žalą galima aiškiai išreikšti pinigais, pavyzdžiui, trumpesnę gyvenimo trukmę ar žalą aplinkai. Todėl taršos daromos žalos apskaičiavimas visada bus susijęs su tam tikru neapibrėžtumu;

b) antra, pernelyg staigus įvairių (pramonės) gaminių kainų pakėlimas, susijęs su išlaidų dėl tarša padarytos žalos įtraukimu į savo sąnaudas, gali turėti išorinį poveikį ir pažeisti ekonomikos pusiausvyrą. Todėl Vyriausybės gali nuspręsti, kad pakeitimus, susijusius su visišku taršos sąnaudų įtraukimu į tam tikrus gamybos procesus, geriau daryti nuosaikiai.

26. Esant nepakankamam aplinkos apsaugos lygiui, valstybės pagalba, nors ir neišspręsdama visų pirmiau minėtų problemų, gali būti paskata įmonėms vykdyti neprivalomą veiklą arba atlikti neprivalomas investicijas, kurių kitu atveju pelno siekiančios bendrovės nesiimtų. Be to, valstybės pagalba gali būti tinkama priemonė sudaryti sąlygas ELPA valstybėms priimti nacionalines aplinkos apsaugos reguliavimo priemones, griežtesnes nei Bendrijos standartai, mažinant labiausiai šiomis reguliavimo priemonėmis paveiktų įmonių našą ir taip sudarant sąlygas reguliavimo priemonėms įgyvendinti.

1.3.4. Pagalbos skatinamasis poveikis ir būtinumas

27. Valstybės pagalba aplinkos apsaugai turi pakeisti pagalbos gavėjo elgesį taip, kad aplinkos apsauga būtų geresnė, palyginti su ta, kokia ji būtų, jeigu pagalba nebūtų teikiama. Tačiau dėl investicijų, kuriomis pagerinama aplinkos apsauga, taip pat gali padidėti pajamos⁽¹²⁾ ir (arba) sumažėti išlaidos⁽¹³⁾, taigi pačios investicijos gali būti ekonomiškai patrauklios. Todėl reikia patikrinti, ar tokios investicijos nebūtų atliktos, jeigu valstybės pagalba nebūtų teikiama.

28. Tuo siekiama užtikrinti, kad pagalbos negavusios įmonės nesiimtų tokios pačios veiklos dėl jos teikiamos naudos. Skatinamasis poveikis nustatomas atlikus priešingosios padėties tyrimą, pagal kurį lyginami numatomos veiklos lygiai teikiant pagalbą ir jos neteikiant. Tiksliai nustatyti priešingąją padėtį labai svarbu, vertinant, ar valstybės pagalba turėjo skatinamąjį poveikį. Be to, tai labai svarbu apskaičiuojant papildomas investicijas arba gamybos sąnaudas, patirtas siekiant užtikrinti geresnę aplinkos apsaugą.

29. Siekiant laikytis privalomų Bendrijos standartų, gali reikėti investicijų. Kadangi įmonė vis tiek turės laikytis šių standartų, valstybės pagalba, teikiama, kad būtų laikomasi jau galiojančių privalomų Bendrijos standartų, negali būti pateisinama.

1.3.5. Pagalbos proporcingumas

30. Pagalba laikoma proporcinga tik tuo atveju, jeigu to paties rezultato negalima būtų pasiekti teikiant mažesnę pagalbą. Be to, proporcingumas taip pat gali priklausyti nuo priemonės atrankumo laipsnio.

31. Pirmiausia, pagalbos dydis turi būti ne didesnis, nei būtina reikiamam aplinkos apsaugos tikslui pasiekti. Todėl investicinės pagalbos reikalavimus atitinkančios sąnaudos grindžiamos papildomų (grynųjų) išlaidų, būtinų aplinkos apsaugos tikslams pasiekti, sąvoka. Ši sąvoka reiškia, kad bet kokią bendrovei investicijų teikiamą ekonominę naudą reikia iš esmės atimti iš papildomų investicinių išlaidų, siekiant nustatyti, kiek pagalbos galima teikti.

32. Tačiau sunku visapusiškai atsižvelgti į visą ekonominę naudą, kurią dėl papildomų investicijų gaus bendrovė. Pavyzdžiui, pagal 80–84 punktuose nustatytą reikalavimus atitinkančių sąnaudų skaičiavimo metodologiją, nuo investavimo praėjus tam tikram pradiniam laikotarpiui, neatsižvelgiama į veiklos pelną. Taip pat šiuo atveju neatsižvelgiama ir į tam tikros rūšies naudą, kurią ne visada lengva apskaičiuoti, pavyzdžiui, dėl investicijų į aplinkos apsaugą pagerėjęs ekologinis įvaizdis. Todėl, Institucijos nuomone, kad pagalba būtų proporcinga, pagalbos dydis paprastai turi būti mažesnis nei reikalavimus atitinkančios investicinės sąnaudos (žr. priedą). Tik tais atvejais, kai investicinė pagalba teikiama tikrai konkurencingo konkurso būdu, remiantis aiškiais, skaidriais ir nediskriminaciniais kriterijais, t. y. veiksmingai užtikrinant, kad pagalba yra tik minimumas, reikalingas aplinkos apsaugai gerinti, pagalbos dydis gali būti iki 100 % reikalavimus atitinkančių investicinių sąnaudų. Taip yra todėl, kad tokiomis aplinkybėmis galima manyti, jog atitinkamais pasiūlymais išreiškiama visa galima nauda, kuri gali atsirasti dėl papildomų investicijų.

⁽¹²⁾ Dėl aplinkai palankesnės gamybos gali atsirasti, pavyzdžiui, didesnės galimybės atliekoms perdirbti, taip sukuriant papildomų pajamų. Taip pat gali būti įmanoma padidinti kainą arba gaminių, kurie suvokiami kaip labiau aplinkai palankūs, taigi ir labiau patrauklius vartotojams, pardavimo apimtį.

⁽¹³⁾ Dėl aplinkai palankesnės gamybos visų pirma gali būti naudojama mažiau energijos ir išteklių.

33. Be to, tam tikrų priemonių atveju pagalbos dydžio neįmanoma apskaičiuoti remiantis papildomomis išlaidomis; taip būna tada, kai pagalba teikiama atleidžiant nuo aplinkos apsaugos mokesčių arba juos mažinant, taip pat, kai pagalba teikiama kuriant prekybos leidimais schemas. Tokiais atvejais proporcingumas turi būti užtikrinamas nustatant atleidimo nuo mokesčių arba jų mažinimo sąlygas ir kriterijus, kuriais užtikrinama, kad pagalbos gavėjas negautų pernelyg didelės naudos ir kad priemonės atrankumas būtų kuo mažesnis.
34. Mažųjų ir vidutinių įmonių išlaidos tam tikram aplinkos apsaugos lygiui užtikrinti dažnai yra palyginti didesnės už jų veiklos mastą. Be to, dėl kapitalo rinkos trūkumų mažųjų ir vidutinių įmonių galimybės padengti tokias išlaidas dažnai yra ribotos. Dėl šios priežasties ir atsižvelgiant į mažesnę didelio konkurencijos iškraipymo pavojų, kai pagalbos gavėjas yra mažosios ir vidutinės įmonės, pateisinama joms teikti didesnę tam tikrų rūšių pagalbą.
35. Be to, ELPA valstybės raginamos užtikrinti sąnaudų veiksmingumą siekiant gerinti aplinkos apsaugą, pavyzdžiui, pasirinkti tokias priemones, kurias įgyvendinus nepatirtos išorinės išlaidos būtų gana didelės, palyginti su pagalbos dydžiu. Tačiau kadangi nėra tiesioginio nepatirtų išorinių išlaidų ir įmonės patirtų išlaidų ryšio, tik išimtiniais atvejais nepatirtos išorinės išlaidos gali būti laikomos valstybės pagalbos dydžio nustatymo pagrindu. Dažniausiai, siekiant užtikrinti tinkamą paskatą įmonėms keisti savo elgesį, pagalbos dydis turi būti tiesiogiai siejamas su įmonės patiriamomis išlaidomis.
- 1.3.6. Neigiamas pagalbos aplinkos apsaugai poveikis turi būti nedidelis, kad bendras pagalbos poveikis išliktų teigiamas
36. Jeigu valstybės pagalbos aplinkos apsaugai priemonės yra skirtos tik realioms papildomoms išlaidoms, susijusioms su geresne aplinkos apsauga, atlyginti, rizika, kad pagalba nederamai iškraipys konkurenciją, dažniausiai yra gana nedidelė. Taigi labai svarbu, kad valstybės pagalbos aplinkos apsaugai priemonės būtų itin tikslingos. Tais atvejais, kai pagalba nėra būtina arba proporcinga pageidaujamiems tikslams pasiekti, ji pakenks konkurencijai. Pirmiausia taip gali atsitikti, kai teikiant pagalbą:
- a) remiamos neveiksmingai dirbančios įmonės;
 - b) iškraipomos veiklumo paskatos ir (arba) taikoma išstūmimo praktika;
 - c) suteikiama galia rinkoje arba taikoma šalinimo praktika;
 - d) dirbtinai keičiami prekybos srautai arba gamybos vieta.
37. Kartais priemonės tikslas – įsikišti į rinkos veikimą, kad pirmenybė, siekiant bendros naudos aplinkai, būtų suteikta tam tikriems aplinkai palankiems gaminiams kitų daugiau teršiančių gaminių sąskaita. Dėl šių priemonių tokių aplinkai palankių gaminių gamintojai galės pagerinti savo padėtį rinkoje, palyginti su aplinkai mažiau palankius gaminius siūlančiais konkurentais. Tokiais atvejais Institucija atsižvelgs į bendrą priemonės poveikį aplinkai, vertindama jos neigiamą poveikį įmonių, kurioms pagalba neteikiama, padėčiai rinkoje, taigi ir pelnui. Kuo mažesnis numatomas konkrečios priemonės poveikis aplinkai, tuo svarbiau įvertinti jos poveikį konkuruojančių gaminių rinkos dalims ir pelnui.
- 1.4. *Pusiausvyros tyrimas – teisinės prielaidos ir išsamesnio vertinimo poreikis*
38. Nepažeisdama ELPA valstybių susitarimo dėl Priežiūros institucijos ir Teisingumo Teismo steigimo (toliau – Priežiūros ir Teismo susitarimas) 3-iojo protokolo II dalies 4–7 straipsnių, ELPA Priežiūros institucija įvairioms valstybės pagalbos priemonėms, apie kurias pranešta, taiko skirtingas teines prielaidas.
39. Šių gairių 3 skyriuje Institucija nustatė keletą priemonių, dėl kurių ji *a priori* mano, kad teikiant valstybės pagalbą bus sprendžiama rinkos nepakankamumo problema, kliudanti užtikrinti aplinkos apsaugą arba gerinti aplinkos apsaugą. Be to, Institucija nustatė keletą sąlygų ir kriterijų, kuriais siekiama užtikrinti, kad teikiant valstybės pagalbą iš tikrųjų būtų pasiektas skatinamasis poveikis, kad ši pagalba būtų proporcinga ir kad jos neigiamas poveikis konkurencijai bei prekybai būtų nedidelis. Todėl 3 skyriuje nurodyti remiamos veiklos, pagalbos intensyvumo ir suderinamumo sąlygų kriterijai.
40. Tačiau pagalbai viršijant tam tikrą dydį ir kai kuriomis konkrečiomis aplinkybėmis reikia atlikti papildomą tyrimą, nes kyla didesnė konkurencijos ir prekybos iškraipymo rizika. Papildomas tyrimas paprastai susideda iš priemonės papildomos ir išsamesnės faktinės analizės pagal 5 skyriaus nuostatas. Šios priemonės bus pripažintos suderinamomis su bendrąja rinka, jei, atlikus 5 skyriuje nustatytą pusiausvyros tyrimą, galutinis įvertinimas bus teigiamas. Atliekant šį tyrimą, negalima iš anksto manyti, kad tenkinamas kuris nors suderinamumo kriterijus. Atlaidimui nuo aplinkos apsaugos mokesčių ir jų mažinimui bus taikomas tik 4 skyriuje numatytas vertinimas ⁽¹⁴⁾.

⁽¹⁴⁾ Pagalba, suteikta kaip fiskalinė pagalba pagal 3 skyriaus nuostatas, bus vertinama išsamiai, jeigu viršijamos 5 skyriuje nustatytos ribos.

41. Atlikusi šį išsamų vertinimą, Institucija gali patvirtinti pagalbą, pripažinti ją nesuderinama su EEE susitarimu arba nustačiusi sąlygas pripažinti ją suderinama su bendrąja rinka.
- 1.5. *Šiose gairėse numatytų specialių priemonių pagrindimas*
42. Institucija nustatė keletą priemonių, kurioms teikiama pagalba konkrečiomis sąlygomis gali būti laikoma suderinama pagal EEE susitarimo 61 straipsnio 3 dalies c punktą.
- 1.5.1. *Pagalba įmonėms, taikančioms griežtesnius standartus nei Bendrijos nustatyti arba gerinančioms aplinkos apsaugą, jeigu Bendrijos standartų nėra*
43. Tokia pagalba teikiama kaip individualios įmonės suteiktos paskatos aplinkos apsaugai gerinti. Paprastai įmonė nėra suinteresuota taikyti griežtesnius standartus nei privaloma, jeigu susijusios išlaidos viršija įmonės gaunamą naudą. Tokiais atvejais valstybės pagalba gali būti teikiama, kad įmonėms būtų suteikta paskata gerinti aplinkos apsaugą. Atsižvelgiant į Bendrijos tikslą remti ekologinių inovacijų diegimą, palankesnės sąlygos gali būti sudarytos projektams, kuriais siekiama diegti ekologines inovacijas ir išspręsti dvigubą rinkos nepakankamumo problemą, susijusią su didesne inovacijų diegimo rizika ir projekto aplinkos apsaugos aspektu. Taigi pagalbos ekologinių inovacijų diegimui tikslas – pagreitinti ekologinių inovacijų sklaidą rinkoje.
- 1.5.2. *Pagalba naujoms transporto priemonėms, kurioms taikomi griežtesni standartai nei Bendrijos nustatyti arba kuriomis gerinama aplinkos apsauga, jeigu Bendrijos standartų nėra, išigyti*
44. Transporto priemonės išmeta didelę dalį bendro šiltnamio efektą sukeliančių išmetamųjų dujų kiekio (maždaug 30 %), taip pat teršia aplinką dulkėmis, kietosiomis dalelėmis, NOx ir SOx išlakomis. Todėl kovojant su pasaulio klimato kaita ir mažinant vietinį užterštumą – ypač miestuose – svarbu skatinti ekologiško transporto naudojimą. Atsižvelgiant į tai, labai svarbu skatinti ekologiškų transporto priemonių įsigijimą (įskaitant švarius laivus).
- 1.5.3. *Pagalba išankstiniam būsimų Bendrijos standartų taikymui*
45. Pagal šias gaires neleidžiama teikti įmonėms pagalbos, kuri joms padėtų laikytis jau galiojančių Bendrijos standartų, nes tokia pagalba neužtikrintų geresnės aplinkos apsaugos. Tačiau valstybės pagalba galima užtikrinti, kad naujai priimti, bet dar neįsigalioję Bendrijos standartai būtų gerokai greičiau įgyvendinami ir taip būtų prisidedama prie spartesnio taršos mažinimo, nei tai būtų daroma neteikiant pagalbos. Todėl tokiais atvejais valstybės pagalba gali būti teikiama individualios paskatos įmonėms kompensuoti neigiamų išorinių taršos padarinių poveikį.
- 1.5.4. *Pagalba aplinkos apsaugos tyrimams atlikti*
46. Pagalba bendrovėms, atliekančioms investicijų, skirtų griežtesniems standartams nei Bendrijos nustatyti taikyti arba aplinkos apsaugai gerinti, jeigu Bendrijos standartų nėra, tyrimus, taip pat energijos taupymo ir atsinaujinančios energijos gamybos tyrimus, yra skirta su asimetrine informacija susijusiai rinkos nepakankamumo problemai spręsti. Įmonės dažnai nepakankamai įvertina su energijos taupymu ir atsinaujinančia energija susijusias galimybes bei naudą, todėl investuoja nepakankamai.
- 1.5.5. *Pagalba energijos taupymui*
47. Ši pagalba yra skirta rinkos nepakankamumo problemai, susijusiai su neigiamais išoriniais padariniais, spręsti suteikiant individualias paskatas siekti aplinkos apsaugos tikslų, susijusių su energijos taupymu ir šiltnamio efektą sukeliančių išmetamųjų dujų kiekiu mažinimu. Valstybės pagalba gali būti tinkama, jeigu investicijos, dėl kurių sutaupoma energijos, nėra privalomos pagal taikomus Bendrijos standartus ir nėra pelningos, t. y. jeigu energijos taupymo išlaidos yra didesnės nei susijusi privati ekonominė nauda. Mažųjų ir vidutinių įmonių atveju gali pririnkti tinkamesnės pagalbos, kad būtų atsižvelgta į tai, kad šios įmonės dažnai nepakankamai įvertina su energijos taupymu susijusią per ilgą laikotarpį gaunamą naudą ir todėl nepakankamai investuoja į energijos taupymo priemones.
- 1.5.6. *Pagalba atsinaujinantiems energijos šaltiniams*
48. Ši pagalba yra skirta rinkos nepakankamumo problemai, susijusiai su neigiamais išoriniais padariniais, spręsti suteikiant individualias paskatas didinti viso pagaminamos energijos kiekio atsinaujinančių energijos šaltinių dalį. Tikimasi, kad didesnis atsinaujinančių energijos šaltinių vartojimas bus svarbus siekiant šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimo tikslų. Valstybės pagalba gali būti pateisinama, jeigu atsinaujinančios energijos gamybos sąnaudos yra didesnės už mažiau aplinkai palankiais šaltiniais pagrįstos gamybos sąnaudas ir jeigu nėra privalomo Bendrijos standarto, kuriuo įmonėms būtų nustatytas įpareigojimas, kad atsinaujinančių šaltinių energija sudarytų tam tikrą visos energijos dalį. Dėl didelių kai kurių rūšių atsinaujinančios energijos gamybos sąnaudų įmonės negali nustatyti konkurencingų kainų rinkoje, o tai kliudo atsinaujinčiai energijai patekti į

rinką. Tačiau dėl atsinaujinančios energijos technologijų plėtros ir vis dažnesnio aplinkai daromo išorės poveikio išlaidų įtraukimo į sąnaudas (pavyzdžiui, dėl 2008 m. sausio 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2008/1/EB dėl taršos integruotos prevencijos ir kontrolės⁽¹⁵⁾, oro kokybės teisės aktų ir prekybos taršos leidimas sistemomis) išlaidų skirtumas pastaraisiais metais mažėja, todėl mažėja ir pagalbos poreikis.

49. Be to, skatinant naudoti biokurą⁽¹⁶⁾ turėtų būti tvariai užtikrintas tiekimo saugumas ir klimato kaitos politika. Todėl valstybės pagalba yra tinkama priemonė tik tuomet, kai atsinaujinančių energijos šaltinių nauda aplinkai ir tvarumas yra akivaizdūs. Konkrečiau, pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl skatinimo naudoti energiją iš atsinaujinančių šaltinių⁽¹⁷⁾ 15 straipsnyje nustatytų tvarumo kriterijų neatitinkančio biokuro gamybai valstybės pagalbos teikti nebus galima. ELPA valstybės, kurdamos pagalbos sistemas, gali skatinti biokuro, duodančio papildomos naudos (įskaitant diversifikacijos naudą, gaunamą naudojant iš atliekų, likučių, celiuliozinių ir lignoceliuliozinių medžiagų pagamintą biokurą), naudojimą, tinkamai atsižvelgdamas į įvairias energijos gamybos iš tradicinio biokuro sąnaudas ir į šio papildomą naudą duodančio biokuro sąnaudas.
50. Kalbant apie hidroelektrines, reikėtų atkreipti dėmesį į tai, kad jų poveikis aplinkai gali būti dvejopas. Iš tikrųjų hidroelektrinės gali išmesti mažai šiltnamio efektą sukeliančių dujų. Todėl jų vaidmuo energijos šaltinių visumoje gali būti svarbus. Tačiau tokios elektrinės taip pat gali neigiamai paveikti, pavyzdžiui, vandens sistemas ir biologinę įvairovę⁽¹⁸⁾.
- 1.5.7. Pagalba bendrai šilumos ir elektros energijos gamybai bei pagalba centralizuotam šilumos tiekimui (CŠT)
51. Pagalba yra skirta rinkos nepakankamumo problemai, susijusiai su neigiamais išoriniais padariniais, spręsti suteikiant individualias paskatas siekti aplinkos apsaugos tikslų energijos taupymo srityje. Bendra šilumos ir elektros energijos gamyba (toliau – BŠEEG) yra pats veiksmingiausias elektros energijos ir šilumos gamybos vienu metu būdas. Kartu gaminant elektros energiją ir šilumą, gamybos metu patiriami mažesni energijos nuostoliai. BŠEEG svarba ES energetikos strategijai pabrėžta priėmus 2004 m. vasario 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2004/8/EB dėl termofikacijos skatinimo, remiantis naudingosios šilumos paklausa vidaus energetikos rinkoje, ir iš dalies keičiančią Direktyvą 92/42/EEB⁽¹⁹⁾. Taip pat galima paminėti Europos Komisijos komunikato „Efektyvus energijos vartojimo veiksmų planas: išnaudoti potencialą“⁽²⁰⁾ skyrių, skirtą bendrai gamybai. Pastarajame dokumente taip pat nurodyta, kad atliekų šiluma, pavyzdžiui, iš pramoninių arba komunalinių atliekų, gali būti naudinga, pavyzdžiui, centralizuotam šilumos tiekimui (toliau – CŠT). Be to, CŠT energijos naudojimo veiksmingumas gali būti didesnis nei šildant individualiai ir labai prisideda prie miesto oro kokybės gerinimo. Todėl, jeigu CŠT būtų laikomas mažiau teršiančiu ir energetiniu požiūriu veiksmingesniu gaminant ir paskirstant šilumą, tačiau brangesniu nei individualus šildymas, norint paskatinti siekti aplinkos apsaugos tikslų, galėtų būti teikiama valstybės pagalba. Tačiau, kaip ir atsinaujinančių energijos šaltinių atveju, galima tikėtis, kad dėl vis dažnesnio aplinkai daromo išorės poveikio išlaidų įtraukimo į kitų technologijų sąnaudas valstybės pagalbos poreikis mažės, šioms sąnaudoms pamažu susilyginant su BŠEEG ir CŠT sąnaudomis.
- 1.5.8. Pagalba atliekų tvarkymui
52. Tai pagalba individualioms paskatomis siekti su atliekų tvarkymu susijusių aplinkos apsaugos tikslų⁽²¹⁾. Šeštojoje Bendrijos aplinkos apsaugos veiksmų programoje⁽²²⁾ atliekų prevencija ir tvarkymas laikomi vienu iš keturių svarbiausių prioritetų. Pagrindinis pagalbos tikslas – atliekų susidarymą atsieti nuo ekonominės veiklos, kad dėl ES augimo nesusidarytų vis daugiau atliekų. Šiomis aplinkybėmis valstybės pagalba gali būti teikiama atliekų gamintojui (pagal 3.1.1 skirsnį), taip pat įmonėms, kurios tvarko ir perdirba kitų įmonių atliekas (pagal 3.1.9 skirsnį). Tačiau būtina užtikrinti teigiamą poveikį aplinkai, taip pat turi būti paisoma PTM ir neturėtų būti iškraipoma įprasta antrinių žaliavų rinkų veikla.
- 1.5.9. Pagalba užterštoms teritorijoms atkurti
53. Šia pagalba siekiama suteikti individualią paskatą neigiamiems išoriniams padariniams kompensuoti, kai neįmanoma nustatyti teršėjo ir priversti jį padengti žalos, kurią jis padarė aplinkai, šalinimo išlaidas. Tokiais atvejais valstybės pagalba gali būti pateisinama, jeigu atkūrimo išlaidos yra didesnės už teritorijos vertės padidėjimą atlikus atkūrimo darbus.

⁽¹⁵⁾ OL L 24, 2008 1 29, p. 8. Šia direktyva kodifikuojama 1996 m. rugsėjo 24 d. Tarybos direktyva 96/61/EB, įtraukta į EEE susitarimo XX priedo 1 punkto f papunktį.

⁽¹⁶⁾ Žr. Europos Komisijos parengtą Biokuro vartojimo pažangos ataskaitą, COM(2006) 845 galutinis.

⁽¹⁷⁾ COM(2008) 19 galutinis. Europos Parlamentui ir Tarybai priėmus direktyvą, Institucija taikys galutiniame tekste pateiktus tvarumo kriterijus.

⁽¹⁸⁾ 2000 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2000/60/EB, nustatanti Bendrijos veiksmų vandens politikos srityje pagrindus (OL L 327, 2000 12 22, p. 1). Direktyva su paskutiniais pakeitimais, padarytais Europos Parlamento ir Tarybos sprendimu Nr. 2455/2001/EB (OL L 331, 2001 12 15, p. 1). Visų pirma 4 straipsnio 7 dalyje nustatyti kriterijai leidžia naujas vandens telkinių modifikacijas. Direktyva 2000/60/EB ir Sprendimas Nr. 2455/2001/EB įtraukti į EEE susitarimo XX priedo 13 punkto c papunkčio a papunktį.

⁽¹⁹⁾ OL L 52, 2004 2 21, p. 50, įtraukta į EEE susitarimo IV priedo 24 punktą.

⁽²⁰⁾ COM(2006) 545 galutinis.

⁽²¹⁾ Atliekų tvarkymą sudaro pakartotinis atliekų naudojimas, perdirbimas ir panaudojimas.

⁽²²⁾ Šeštoji aplinkos apsaugos veiksmų programa į EEE susitarimą įtraukta jo 31-ojo protokolo 3 straipsnio 7 dalies d punktu.

1.5.10. Pagalba įmonių perkėlimui

54. Šios rūšies investicine pagalba siekiama suteikti individualias paskatas mažinti neigiamus išorinius padarinius perkeliant labiausiai teršiančias įmones į teritorijas, kuriose ši tarša turėtų mažesnę žalingą poveikį, t. y. būtų patiriamos mažesnės išorinės išlaidos. Laikantis atsargumo principo, šiose gairėse numatoma galimybė teikti pagalbą *didelės rizikos įmonių* perkėlimui, vadovaujantis 1996 m. gruodžio 9 d. Tarybos direktyva 96/82/EB dėl didelių, su pavojingomis medžiagomis susijusių avarijų pavojaus kontrolės⁽²³⁾ (toliau – Seveso II direktyva)⁽²⁴⁾. Po praeityje įvykusių avarijų paaiškėjo, kad įmonės, kuriai taikoma Seveso II direktyva, vieta yra labai svarbi tiek avarijų prevencijos, tiek avarijų poveikio žmonėms ir aplinkai ribojimo požiūriu. Todėl valstybės pagalba gali būti pateisinama, jeigu įmonė perkeliama aplinkos apsaugos tikslais. Siekiant išvengti pagalbos teikimo įmonėms, norinčioms persikelti dėl kitokių motyvų, reikia, kad kompetentinga valdžios institucija priimtų administracinę arba teismo sprendimą dėl įmonės perkėlimo arba kad kompetentinga valdžios institucija ir įmonė sudarytų susitarimą dėl įmonės perkėlimo. Reikalavimus atitinkančios sąnaudos turi apimti bet kokią naudą, kurią įmonė gali gauti dėl perkėlimo.

1.5.11. Pagalba taikant prekybos leidimais schemas

55. Prekybos leidimais schemas gali būti susijusios su valstybės pagalba įvairiais būdais, pavyzdžiui, kai ELPA valstybės išduoda leidimus už mažesnę nei rinkos kainą, o atsakomybę už tai priskiriama ELPA valstybėms. Ši pagalba gali būti teikiama siekiant netiesiogiai spręsti neigiamų išorinių padarinių problemą, sudarant sąlygas taikyti rinkos priemones, kuriomis siekiama aplinkos apsaugos tikslų. Jeigu bendra valstybės narės išduotų leidimų suma yra mažesnė už bendruosius numatomus įmonių poreikius, bendrasis poveikis aplinkos apsaugai yra teigiamas. Jeigu kiekvienai įmonei individualiai išduoti leidimai netenkina bendrųjų numatomų įmonės poreikių, įmonė turi sumažinti savo sukeltą taršą, taip prisidedama prie aplinkos apsaugos gerinimo, arba įsigyti rinkoje papildomų leidimų, taip atlygindama už savo sukeltą taršą. Siekiant riboti konkurencijos iškraipymą, negali būti pateisinamas joks perteklinis leidimų skyrimas ir turi būti numatytos priemonės, kaip išvengti per didelių pateikimo į rinką kliūčių.
56. 55 punkte nustatyti kriterijai sudaro pagrindą Institucijai vertinant atvejus, susijusius su prekybos laikotarpiu, kuris baigiasi 2012 m. gruodžio 31 d. Kalbant apie atvejus, susijusius su prekybos laikotarpiu po tos dienos, Institucija priemonės vertins pagal tai, ar jos yra būtinos ir proporcingos.

1.5.12. Pagalba mažinant aplinkos apsaugos mokesčius arba nuo jų atleidžiant

57. Mažinant su tam tikrais sektoriais arba tam tikrų rūšių įmonėmis susijusius aplinkos apsaugos mokesčius ir nuo jų atleidžiant, galima padėti nustatyti didesnius mokesčius kitoms įmonėms, taigi visuotinai pagerinant išlaidų įtraukimą į sąnaudas, ir kurti papildomas paskatas aplinkos apsaugai gerinti. Taigi ši pagalba gali būti reikalinga siekiant netiesiogiai spręsti neigiamų išorinių padarinių problemą, palengvinant palyginti didelių nacionalinių aplinkos apsaugos mokesčių nustatymą arba taikymą. Kad pagalba būtų suderinama su bendrąja rinka, turi būti įrodyta, jog atleidimas nuo mokesčių arba jų sumažinimas yra būtinas visų siūlomų rūšių pagalbos gavėjams ir yra proporcingas. Laikoma, kad taip yra tada, kai pagalbos gavėjai moka (jei iš viso moka) bent Bendrijos mažiausią mokesčių lygį, nustatytą taikomoje direktyvoje⁽²⁵⁾. Priešingu atveju pagalbos būtinumas priklausys nuo to, kiek nacionaliniais mokesčiais daromas poveikis gamybos sąnaudoms, taip pat galimybei perleisti mokesčių našta vartotojams ir sumažinti pelno maržą. Proporcingumas priklausys nuo to, kiek pagalbos gavėjai gali papildomai sumažinti savo vartojimą arba dujų išmetimą, mokėti dalį nacionalinio mokesčio arba sudaryti aplinkos apsaugos susitarimus taršai mažinti⁽²⁶⁾.

2. Taikymo sritis ir apibrėžtys

2.1. Gairių taikymo sritis

58. Šios gairės taikomos valstybės pagalbai aplinkos apsaugai. Jos taikomos laikantis kitų EEE politikos valstybės pagalbos srityje principų, kitų EEE susitarimo nuostatų ir vadovaujantis EEE susitarimu priimtais teisės aktais. Šiose gairėse taip pat remiamasi į EEE susitarimą neįtrauktais teisės aktais⁽²⁷⁾.
59. Šios gairės taikomos pagalbai⁽²⁸⁾, skirtai aplinkos apsaugai visuose sektoriuose, kuriuose galioja EEE susitarimas. Jos taip pat taikomos sektoriams, kuriuose galioja specialios EEE valstybės pagalbos taisyklės (plieno apdirbimo, laivų statybos, variklinių transporto priemonių, sintetinio pluošto, transporto ir anglies pramonės), jeigu konkrečiose taisyklėse nenustatyta kitaip.

⁽²³⁾ OL L 10, 1997 1 14, p. 13.

⁽²⁴⁾ Direktyva įtraukta į EEE susitarimo XX priedo 23 straipsnio a punktą.

⁽²⁵⁾ Žr. 10 punktą.

⁽²⁶⁾ Komisija požiūrį į šią pagalbą gali persvarstyti, kai bus peržiūriama Direktyva 2003/96/EB.

⁽²⁷⁾ Žr. 10 punktą.

⁽²⁸⁾ Šiose gairėse neapibrėžiama valstybės pagalbos koncepcija, grindžiama EEE susitarimo 61 straipsnio 1 dalimi ir ELPA Teismo bei Europos Bendrijų teismų praktika.

60. Aplinkai palankių gaminių, mašinų arba transporto priemonių projektavimui ir gamybai, siekiant, kad jie naudotų mažiau gamtinių išteklių, taip pat priemonėms, įgyvendinamoms gamyklose arba kituose gamybos vienuose, siekiant pagerinti saugą arba higieną, šios gairės netaikomos.
61. Prekyba žemės ūkiu, žuvies ir kitais jūros produktais didžiąja dalimi nepatenka į EEE susitarimo taikymo sritį⁽²⁹⁾. Kadangi Institucija neturi kompetencijos peržiūrėti pagalbos aplinkos apsaugai priemonių, kurios šiuo pagrindu nepatenka į EEE susitarimo taikymo sritį, joms šio gairės nebus taikomos.
62. Šios gairės netaikomos aplinkos apsaugos priemonių, susijusių su oro, kelių, geležinkelių, vidaus vandenių ir jūrų transporto infrastruktūromis, finansavimui, taip pat bendros svarbos projektams, apibrėžtiems 1996 m. liepos 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendime Nr. 1692/96/EB, pateikiančiame Bendrijos gaires dėl trans-europinio transporto tinklo plėtros⁽³⁰⁾.
63. Valstybės pagalbai moksliniams tyrimams, taikomajai veiklai ir inovacijų diegimui aplinkos apsaugos srityje galioja taisyklės, nustatytos Institucijos valstybės pagalbos moksliniams tyrimams, taikomajai veiklai ir inovacijų diegimui gairėse⁽³¹⁾. Tačiau šios gairės taikomos ekologinių inovacijų sklaidos rinkoje etapui (ekologinių inovacijų turto įsigijimui).
64. Pagalbos mokymui aplinkos apsaugos srityje ypatumais negalima pateisinti kitokių taisyklių, nei tų, kuriomis paprastai reglamentuojama pagalba mokymui, taikymo, todėl Institucija šią pagalbą vertins pagal 2001 m. sausio 12 d. Komisijos reglamentą (EB) Nr. 68/2001 dėl EB sutarties 87 ir 88 straipsnių taikymo pagalbai mokymui⁽³²⁾.
65. Konsultavimo paslaugos yra ypatingai svarbios padedant mažosioms ir vidutinėms įmonėms daryti pažangą aplinkos apsaugos srityje. Visų pirma jos gali būti teikiamos ekologiniam auditui atlikti arba įmonės aplinkai palankių investicijų ekonominei naudai vertinti ir taip paskatinti šias įmones investuoti remiant aplinkos apsaugą. Pagalba mažosioms ir vidutinėms įmonėms patarimų ir (arba) konsultavimo aplinkos apsaugos klausimais paslaugoms gali būti teikiama pagal 2001 m. sausio 12 d. Komisijos reglamentą (EB) Nr. 70/2001 dėl EB sutarties 87 ir 88 straipsnių taikymo valstybės pagalbai mažoms ir vidutinėms įmonėms⁽³³⁾.
66. Šios gairės netaikomos per didelėms sąnaudoms, apibrėžtoms Gairėse dėl valstybės pagalbos, susijusios su per didelėmis sąnaudomis, tyrimo metodikos⁽³⁴⁾.
67. Be to, jeigu netaikomos 3.1.5 skirsnyje įtvirtintos su energijos taupymu susijusios nuostatos, šios gairės netaikomos valstybės pagalbai investicijoms į infrastruktūrą, susijusią su centralizuotu šilumos tiekimu, o ši pagalba bus vertinama pagal EEE susitarimo 61 straipsnio 3 dalies c punktą.
68. Kai kuriose ELPA valstybėse bendrovėms gali būti taikomi aplinkos apsaugos mokesčiai ir jos taip pat gali dalyvauti prekybos leidimais schemose. Institucija neturi pakankamai patirties vertinama aplinkos apsaugos mokesčių mažinimo suderinamumą tokiais atvejais. Todėl Institucijai dar per anksti pateikti bendro pobūdžio paaiškinimų. Vietoj to, tokie atvejai, jeigu jie gali būti valstybės pagalba, kaip apibrėžta EEE susitarimo 61 straipsnio 1 dalyje, vertinami remiantis EEE susitarimo 61 straipsnio 3 dalies c punktu.
69. Galiausiai kai kurios ELPA valstybių numatytos priemonės, skirtos iškastinio kuro jėgainėms ar kitiems pramonės įrenginiams su CO₂ surinkimo, transportavimo ir saugojimo įranga arba atskiromis anglies surinkimo bei saugojimo grandinės dalimis remti, galėtų būti valstybės pagalba, tačiau, atsižvelgiant į patirties stoką, dar per anksti nustatyti gaires dėl tokios pagalbos teikimo sąlygų. Reikėtų atsižvelgti į strateginę šios technologijos svarbą EEE, kiek tai susiję su energijos saugumu ir šiltnamio efektą sukeliančių išmetamųjų dujų kiekio mažinimu. Be to, galima paminėti ilgalaikį Bendrijos tikslą riboti klimato kaitą, kad temperatūros vidurkis daugiau kaip 2 °C neviršytų prieš industrializaciją buvusių normų, ir Komisijos išreikštą paramą pramoninių parodomųjų įmonių statybai iki 2015 m.⁽³⁵⁾, jeigu projektai yra ekologiškai saugūs ir jais prisidedama prie aplinkos apsaugos.

⁽²⁹⁾ Žr. EEE susitarimo 8 straipsnio 3 dalį.

⁽³⁰⁾ OL L 228, 1996 9 9, p. 1, įtrauktas į EEE susitarimo XIII priedą.

⁽³¹⁾ Procedūrinės ir materialinės valstybės pagalbos normos – EEE susitarimo 61 ir 62 straipsnių bei Priežiūros ir Teismo susitarimo 3-iojo protokolo I dalies 1 straipsnio taikymo ir aiškinimo gairės, kurias Institucija priėmė ir paskelbė 1994 m. sausio 19 d., paskelbtos OL L 231, 1994 9 3, p. 1, EEE priedas Nr. 32, 1994 9 3, p. 1 (toliau – Valstybės pagalbos gairės). Valstybės pagalbos gairių dalis, skirta moksliniams tyrimams, taikomajai veiklai ir inovacijų diegimui, dar nepaskelbta, bet su ja galima susipažinti Institucijos svetainėje www.eftasurv.int

⁽³²⁾ OL L 10, 2001 1 13, p. 20, įtrauktas į EEE susitarimo XV priedą. Priėmus naują bendrosios išimties reglamentą dėl pagalbos mokymui, bus taikomas naujasis reglamentas.

⁽³³⁾ OL L 10, 2001 1 13, p. 33, įtrauktas į EEE susitarimo XV priedą. Priėmus naują bendrosios išimties reglamentą dėl pagalbos MVI, bus taikomas naujasis reglamentas.

⁽³⁴⁾ OL L 139, 2006 5 25, EEE priedas Nr. 25, 2006 5 25.

⁽³⁵⁾ Žr. Komisijos pasiūlymą dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl anglies dioksido geologinio saugojimo, COM(2008) 18 galutinis.

Atsižvelgdama į tai, Institucija apskritai teigiamai vertins tokiems projektams teikiamą valstybės pagalbą. Projektai galėtų būti vertinami pagal EEE susitarimo 61 straipsnio 3 dalies c punktą arba laikytini bendriems Europos interesams svarbiais projektais remiantis EEE susitarimo 61 straipsnio 3 dalies b punkte ir šių gairių 147 punkte nustatytais sąlygomis.

2.2. Apibrėžtys

70. Šiose gairėse vartojamų sąvokų apibrėžtys:

1. aplinkos apsauga – tai bet kokie veiksmai, kuriais siekiama kompensuoti žalą arba užkirsti kelią žalai, kuri gali būti padaryta paties pagalbos gavėjo veiksmis fizinei aplinkai ar gamtiniams ištekliams, sumažinti tokios žalos riziką arba skatinti veiksmingesnį gamtinių išteklių naudojimą, įskaitant energijos taupymo priemones ir atsinaujinančių energijos šaltinių naudojimą⁽³⁶⁾;
2. energijos taupymo priemonės – tai bet kokie veiksmai, kuriuos taikydamos įmonės gali sumažinti ypač gamyboje sunaudojamos energijos kiekį;
3. Bendrijos standartas – tai:
 - i) privalomas Bendrijos standartas, nustatantis rodiklius, kuriuos įmonės turi pasiekti aplinkos apsaugos srityje⁽³⁷⁾, arba
 - ii) Direktyvoje 2008/1/EB⁽³⁸⁾ nustatyta pareiga diegti geriausias prieinamas gamybos būdus, kaip nustatyta naujausioje atitinkamoje informacijoje, kurią Komisija paskelbė pagal tos direktyvos 17 straipsnio 2 dalį;
4. ekologinių inovacijų diegimas – tai bet kokia inovacijų diegimo veikla, dėl kurios pastebimai pagerinama aplinkos apsauga arba kuria to siekiama. Ekologinių inovacijų diegimą sudaro nauji gamybos metodai, nauji gaminiai arba paslaugos ir nauji valdymo bei verslo metodai, kuriuos taikant arba įgyvendinant galima išvengti aplinkai gresiančio pavojaus, taršos ir kitų su išteklių naudojimu susijusių neigiamų padarinių arba labai juos sumažinti, vykdant susijusią veiklą.

Inovacijų diegimu nelaikoma:

- i) nedideli pokyčiai arba patobulinimai;
 - ii) gamybinių arba aptarnavimo pajėgumų didinimas, įdiegiant papildomas gamybos arba logistikos sistemas, kurios yra labai panašios į jau naudojamąs;
 - iii) verslo praktikos, darbo vietų organizavimo arba išorės santykių pokyčiai, paremti įmonėje jau naudojamais organizaciniais metodais;
 - iv) valdymo strategijos pokyčiai;
 - v) susijungimai ir įsigijimai;
 - vi) procesų nebetaikymas;
 - vii) paprastas kapitalo pakeitimas arba padidinimas;
 - viii) pokyčiai, susiję tik su gamyklos kainų pasikeitimu, gamyba pagal užsakymą, reguliarūs sezoniniai ir kiti cikliški pokyčiai;
 - ix) prekyba naujais arba iš esmės patobulintais gaminiais;
5. atsinaujinantys energijos šaltiniai – tai tokie atsinaujinantys neišskatiniai energijos šaltiniai: vėjas, saulė, geoterminiai reiškiniai, bangos, potvyniai, hidroelektrinės, biomasė, organinių atliekų dujos, nuotekų valymo įrenginių dujos ir biodujos;
 6. biomasė – tai biologiskai iš žemės ūkio produktų ir atliekų (įskaitant augalinės ir gyvulinės kilmės medžiagas), miškininkystės ir susijusių ūkio šakų produktų bei atliekų išskiriama medžiaga, taip pat biologiskai iš pramoninių ir komunalinių atliekų išskiriama medžiaga;
 7. biokuras – tai iš biomasės gaminamas skystas arba dujinis transportui skirtas kuras;
 8. tvarus biokuras – tai pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl skatinimo naudoti energiją iš atsinaujinančių šaltinių⁽³⁹⁾ 15 straipsnyje nustatytus tvarumo kriterijus atitinkantis biokuras;
 9. energijos iš atsinaujinančių energijos šaltinių gamyba – tai tik atsinaujinančius energijos šaltinius naudojančių jėgainių energijos gamyba, taip pat energijos dalis, nustatoma pagal šiluminę energijos, pagamintos iš tokių šaltinių mišrioje jėgainėse, naudojančiose ir tradicinius energijos šaltinius, vertę. Tokia energija galima laikyti saugojimo sistemoms užpildyti naudojamą atsinaujinančią elektros energiją, tačiau ne elektros energiją, pagamintą naudojant šias saugojimo sistemas;

⁽³⁶⁾ Visų pirma žr. Šeštąją aplinkosaugos veiksnių programą, į EEE susitarimą įtrauktą 31-ojo protokolo 3 straipsnio 7 dalies d punktą.

⁽³⁷⁾ Taigi Bendrijos lygmeniu nustatyti standartai arba tikslai, kurie yra privalomi nacionaliniu lygiu, bet ne pavienėms įmonėms, nelaikomi Bendrijos standartais. Bendrijos standartus įtraukus į EEE susitarimą, jie tampa EEE standartais.

⁽³⁸⁾ Kaip nurodyta 14 išnašoje, Direktyva 2008/1 kodifikuojama 1996 m. rugsėjo 24 d. Tarybos direktyva 96/61/EB, įtraukta į EEE susitarimo XX priedo 1 punkto f papunktį.

⁽³⁹⁾ COM(2008) 19 galutinis. Europos Parlamentui ir Tarybai priėmus direktyvą, bus taikomi galutiniam tekste pateikti tvarumo kriterijai.

10. bendra šilumos ir elektros energijos gamyba – tai vienu metu vykstanti šiluminės energijos bei elektros ir (arba) mechaninės energijos gamyba;
11. labai veiksminga bendra šilumos ir elektros energijos gamyba – tai bendra šilumos ir elektros energijos gamyba, atitinkanti Direktyvos 2004/8/EB III priede nustatytus kriterijus ir suderintąsias naudingumo atskaitines vertes, nustatytas 2006 m. gruodžio 21 d. Komisijos sprendime 2007/74/EB, nustatančiame atskirosios elektros energijos ir šilumos gamybos suderintąsias naudingumo atskaitines vertes taikant Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2004/8/EB⁽⁴⁰⁾;
12. centralizuotas šilumos tiekimas – tai šilumos, kaip garų arba kaip karšto vandens, tiekimas iš centrinio gamybos šaltinio per perdavimo ir paskirstymo sistemas keliems pastatams, siekiant juos apšildyti;
13. veiksmingu energijos naudojimu pagrįstas centralizuotas šilumos tiekimas – tai centralizuotas šilumos tiekimas, kuris gamybos požiūriu atitinka labai veiksmingos bendros šilumos ir elektros energijos gamybos kriterijus arba šildytuvų, skirtų tik šilumai gaminti, atveju atitinka bent jau atskaitines atskiros šilumos gamybos vertes, nustatytas Sprendime 2007/74/EB;
14. aplinkos apsaugos mokestis – tai mokestis, kurio konkreti mokesčio bazė yra aiškiai susijusi su neigiamu poveikiu aplinkai arba kuriuo siekiama apmokestinti tam tikrą veiklą, gaminius arba paslaugas, kad aplinkos apsaugos išlaidos būtų įskačiuotos į jų kainą ir (arba) kad gamintojai bei vartotojai orientuotųsi į tas veiklos rūšis, kurios mažiau kenkia aplinkai;
15. Bendrijos mažiausias mokesčių lygis – tai mažiausias Bendrijos teisės aktuose numatytas apmokestinimo lygis. Energetikos produktų ir elektros energijos srityje Bendrijos mažiausias mokesčių lygis – tai mažiausias apmokestinimo lygis, nustatytas 2003 m. spalio 27 d. Tarybos direktyvos 2003/96/EB, pakeičiančios Bendrijos energetikos produktų ir elektros energijos mokesčių struktūrą⁽⁴¹⁾, I priede;
16. mažosios ir vidutinės įmonės (toliau – MVI), mažosios įmonės ir vidutinės įmonės (arba įmonės) – tai įmonės, apibrėžtos Reglamente (EB) Nr. 70/2001 arba bet kuriame jį pakeičiančiame reglamente⁽⁴²⁾;
17. didelės įmonės – tai įmonės, kurioms netaikoma mažųjų ir vidutinių įmonių apibrėžtis;
18. pagalba – tai bet kokia visus EEE susitarimo 61 straipsnio 1 dalyje nustatytus reikalavimus atitinkanti priemonė;
19. pagalbos intensyvumas – tai bendras pagalbos dydis, išreiškiamas kaip reikalavimus atitinkančių sąnaudų procentas. Naudojami skaičiai neatskaičius mokesčių ir kitų išlaidų. Jeigu pagalba teikiama kitokia nei subsidijos forma, pagalbos dydis turi būti pagalbos subsidijos ekvivalentas. Jeigu pagalba išmokama dalimis, jos vertė turi būti skaičiuojama ją teikiant. Diskontuojant ir skaičiuojant pagalbos, teikiamos kaip lengvatinė paskola, dydį, turi būti taikoma teikiant pagalbą galiojusi orientacinė palūkanų norma. Pagalbos intensyvumas skaičiuojamas kiekvienam pagalbos gavėjui;
20. veiklos pelnas – apskaičiuojant reikalavimus atitinkančias sąnaudas, tai visų pirma sutaupytos išlaidos arba papildoma šalutinė gamyba, tiesiogiai susiję su papildomomis investicijomis į aplinkos apsaugą ir, jei taikoma, nauda, gaunama iš kitų paramos priemonių, neatsižvelgiant į tai, ar jos yra valstybės pagalba (toms pačioms reikalavimus atitinkančioms sąnaudoms teikiama pagalba veiklai, lengvatiniai tarifai arba kitos paramos priemonės). Priešingai, pajamos, kurias įmonė gauna pardavusi pagal Europos prekybos leidimais sistemą išduotus leidimus, nėra laikomos veiklos pelnu;
21. veiklos sąnaudos – apskaičiuojant reikalavimus atitinkančias sąnaudas, tai visų pirma papildomos gamybos sąnaudos, atsiradusios dėl papildomų investicijų į aplinkos apsaugą;
22. materialusis turtas – apskaičiuojant reikalavimus atitinkančias sąnaudas, tai investicijos į žemę, kurios būtina reikalingos aplinkos apsaugos tikslams pasiekti, investicijos į pastatus, įrenginius, skirtus taršai ir neigiamiems padariniams mažinti arba šalinti, ir investicijos, skirtos gamybos metodams, kuriuos taikant būtų saugoma aplinka, pritaikyti;
23. nematerialusis turtas – apskaičiuojant reikalavimus atitinkančias sąnaudas, tai technologijų perdavimo išlaidos įsigyjant veiklos leidimus arba patentuotą bei nepatentuotą praktinę patirtį, jeigu laikomasi šių sąlygų:
 - i) tai turi būti nudėvimas turtas;
 - ii) šis turtas turi būti įsigyjamas rinkos sąlygomis iš įmonės, kurios pirkėjas negali kontroliuoti nei tiesiogiai, nei netiesiogiai;
 - iii) šis turtas turi būti įtrauktas į įmonės turta, likti pagalbos gavėjo įmonėje ir turi būti naudojamas ne mažiau kaip penkerius metus. Ši sąlyga netaikoma, jeigu nematerialusis turtas techniniu požiūriu yra pasenęs. Jeigu per tuos penkerius metus minėtas turtas parduodamas, gautos pajamos turi būti atimtos iš reikalavimus atitinkančių sąnaudų ir priteiktos turi būti grąžintas visas pagalbos dydis arba jo dalis;

⁽⁴⁰⁾ OL L 32, 2007 2 6, p. 183, įtrauktas į EEE susitarimo IV priedo 24 punktą.

⁽⁴¹⁾ OL L 283, 2003 10 31, p. 51.

⁽⁴²⁾ Reglamentas įtrauktas į EEE susitarimo XV priedą.

24. išlaidų įtraukimas į savo sąnaudas – tai principas, pagal kurį visos su aplinkos apsauga susijusios išlaidos turėtų būti įtraukiamos į teršiančiosios įmonės gamybos sąnaudas;
25. principas „teršėjas moka“ – tai principas, pagal kurį visas taršos šalinimo priemonių išlaidas turėtų padengti atitinkamas teršėjas, išskyrus atvejus, kai teršėjo neįmanoma nustatyti arba kai, remiantis Bendrijos ar nacionalinės teisės aktais, jis negali būti laikomas atsakingu už taršą arba jo negalima priversti apmokėti taršos šalinimo išlaidų. Šiuo atveju tarša – tai teršėjo fizinei aplinkai arba gamtiniams ištekliams padaryta žala tiesiogiai arba netiesiogiai darant žalą aplinkai arba sudarant sąlygas tokiai žalai atsirasti⁽⁴³⁾;
26. teršėjas – tai asmuo, darantis tiesioginę ar netiesioginę žalą aplinkai arba sudarantis sąlygas tokiai žalai atsirasti⁽⁴⁴⁾;
27. užteršta teritorija – tai teritorija, kurioje, patvirtintais duomenimis, yra tiek dėl žmogaus kaltės patekusių pavojingų medžiagų, kad jos kelia didelį pavojų žmonių sveikatai arba aplinkai, atsižvelgiant į dabartinę žemės naudojimą ir patvirtintą žemės naudojimą ateityje.

3. Pagalbos suderinamumas pagal EEE susitarimo 61 straipsnio 3 dalį

3.1. Pagalbos suderinamumas pagal EEE susitarimo 61 straipsnio 3 dalies c punktą

71. Valstybės pagalba aplinkos apsaugai yra suderinama su EEE susitarimu pagal EEE susitarimo 61 straipsnio 3 dalies c punktą, jeigu, remiantis pusiausvyros tyrimo rezultatais, dėl jos išplečiama aplinkos apsaugos veikla nedarant neigiamo bendrai svarbai prieštaraujančio poveikio prekybos sąlygoms. Esant tokioms sąlygoms, pagalbos schemų trukmė neturėtų būti pernelyg ilga, neužkertant kelio ELPA valstybės galimybei iš naujo pranešti apie priemonę pasibaigus Institucijos sprendime nustatytam laikotarpiui. ELPA valstybės pranešimus apie valstybės pagalbos priemones gali paremti tiksliau panašių ankstesnių pagalbos priemonių vertinimu, kuriuo įrodomas skatinamasis pagalbos poveikis.

72. 73–146 punktuose aprašomos priemonės gali būti laikomos suderinamomis pagal 61 straipsnio 3 dalies c punktą.

3.1.1. Pagalba įmonėms, taikančioms griežtesnius standartus nei Bendrijos nustatyti tieji arba gerinančioms aplinkos apsaugą, jeigu Bendrijos standartų nėra⁽⁴⁵⁾

73. Investicinė pagalba, suteikianti įmonėms galimybę taikyti griežtesnius standartus nei Bendrijos nustatyti tieji arba gerinti aplinkos apsaugą, jeigu Bendrijos standartų nėra, bus laikoma suderinama su EEE susitarimu, kaip apibrėžta EEE susitarimo 61 straipsnio 3 dalies c punkte, jeigu laikomasi 74–84 punktuose ir 3.2 skirsnyje nustatytų sąlygų.

74. Investicijos, kurioms teikiama pagalba, turi tenkinti vieną iš šių dviejų sąlygų:

a) investicijomis pagalbos gavėjui sudaromos sąlygos savo veiksmais gerinti aplinkos apsaugą – taikant griežtesnius standartus nei Bendrijos nustatyti tieji, neatsižvelgiant į tai, ar esama privalomų nacionalinių standartų, griežtesnių nei Bendrijos standartas; arba

b) investicijomis pagalbos gavėjui sudaromos sąlygos savo veiksmais gerinti aplinkos apsaugą, kai Bendrijos standartų nėra.

75. Pagalba negali būti teikiama, jeigu atlikus patobulinimus bendrovės atitiktų jau priimtų, tačiau dar neišgaliojusių Bendrijos standartus⁽⁴⁶⁾.

Pagalbos intensyvumas

76. Pagalbos intensyvumas turi būti ne didesnis nei 50 % reikalavimus atitinkančių investicinių sąnaudų, kaip apibrėžta 80–84 punktuose.

77. Kai investicinė pagalba teikiama tikrai konkurencingo konkurso būdu, remiantis aiškiais, skaidriais ir nediskriminaciniais kriterijais, t. y. veiksmingai užtikrinant, kad pagalba yra tik minimumas, reikalingas aplinkos apsaugai gerinti, pagalbos intensyvumas gali būti iki 100 % reikalavimus atitinkančių investicinių sąnaudų, kaip apibrėžta 80–84 punktuose. Konkursas turi būti nediskriminacinis ir jame turi dalyvauti pakankamai įmonių. Be to, konkurso biudžetas turi būti privalomai ribotas, t. y. ne visi dalyviai gali gauti pagalbą. Galiausiai pagalba turi būti teikiama remiantis pradine kainos siūlytojo siūloma kaina, taigi neatsižvelgiant į tolesnes derybas.

⁽⁴³⁾ 1975 m. kovo 3 d. Tarybos rekomendacija dėl sąnaudų paskirstymo ir valdžios institucijų veiksmų aplinkos apsaugos srityje (OL L 194, 1975 7 25, p. 1), įtraukta į EEE susitarimo X priedo 33 punktą.

⁽⁴⁴⁾ Žr. 43 išnašą.

⁽⁴⁵⁾ Nuoroda į 10 punktą.

⁽⁴⁶⁾ Tačiau pagalba išankstiniam būsimų standartų taikymui ir pagalba naujoms transporto priemonėms įsigyti gali būti teikiama pagal 3.1.3 ir 3.1.2 skirsniuose nustatytas sąlygas.

78. Jeigu investuojama į ekologinių inovacijų turto išsigijimą arba ekologinių inovacijų projekto pradėjimą, pagalbos intensyvumą galima padidinti 10 procentinių punktų, jeigu laikomasi šių sąlygų:
- ekologinių inovacijų turtas arba projektas turi būti naujas arba iš esmės pagerintas, palyginti su atitinkamos pramonės šakos naujausiomis technologijomis EEE. Naujoviškumą ELPA valstybė galėtų įrodyti, pavyzdžiui, pateikdama išsamų inovacijos ir jos diegimo arba skleidimo rinkos sąlygų aprašymą, palygindama jį su naujausiais procesais arba organizavimo technologijomis, kurias toje pačioje pramonėje paprastai taiko kitos įmonės;
 - numatoma nauda aplinkai turi būti gerokai didesnė už tą, kurią lemtų patobulinimas, atitinkantis bendrąją naujausių technologijų raidą panašiose veiklos srityse ⁽⁴⁷⁾;
 - šio turto arba projektų naujoviškumas susijęs su aiškia technologine, rinkos arba finansine rizika, kuri yra didesnė už riziką, paprastai siejamą su panašiu ne inovacijų turtu arba projektais. ELPA valstybė šių riziką galėtų įrodyti, pavyzdžiui, taip: palyginti išlaidas su bendrovės apyvarta, nurodyti plėtrai reikalingą laiką, numatomą ekologinių inovacijų diegimo naudą, palyginti su išlaidomis, nesėkmės tikimybę.
79. Jeigu investicinę pagalbą įmonėms, taikančioms griežtesnius standartus nei Bendrijos nustatyti arba gerinančioms aplinkos apsaugą, jeigu tokių Bendrijos standartų nėra, ketinama teikti MVĮ, pagalbos intensyvumą galima padidinti 10 procentinių punktų vidutinėms įmonėms ir 20 procentinių punktų mažosioms įmonėms, kaip nurodyta toliau pateikiamoje lentelėje.

	Pagalbos įmonėms, taikančioms griežtesnius standartus nei Bendrijos nustatyti arba gerinančioms aplinkos apsaugą, jeigu Bendrijos standartų nėra, intensyvumas išskyrus ekologinių inovacijų diegimą	Pagalbos įmonėms, taikančioms griežtesnius standartus nei Bendrijos nustatyti arba gerinančioms aplinkos apsaugą, jeigu Bendrijos standartų nėra, intensyvumas ekologinių inovacijų diegimo srityje
Mažosios įmonės	70 %	80 %
Vidutinės įmonės	60 %	70 %
Didelės įmonės	50 %	60 %

Reikalavimus atitinkančių sąnaudų skaičiavimo metodologija

80. Reikalavimus atitinkančias sąnaudas gali sudaryti tik papildomos investicinės išlaidos, kurios būtinos aukštesniam nei Bendrijos standartuose nustatytam aplinkos apsaugos lygiui užtikrinti, ir jos bus skaičiuojamos dviem etapais. Pirma, tiesiogiai su aplinkos apsauga susijusios investicinės išlaidos prirėkus bus skaičiuojamos remiantis priešingąja padėtimi. Antra, veiklos pelnas bus atimamas, o veiklos sąnaudos pridedamos.
81. Tiesiogiai su aplinkos apsauga susijusios investicijų dalies nustatymas:
- jeigu su aplinkos apsauga susijusių investicinių išlaidų dalį visose investicinėse išlaidose galima lengvai nustatyti, ši tiksliai nustatyta aplinkos apsaugos išlaidų dalis yra reikalavimus atitinkančios sąnaudos ⁽⁴⁸⁾;
 - visais kitais atvejais papildomos investicinės išlaidos turi būti nustatomos lyginant investicijas su priešingąja padėtimi, kuri susiklostytų, jeigu valstybės pagalba nebūtų teikiama. Tinkama priešingoji padėtis yra techniniu požiūriu panašių investicijų, kuriomis užtikrinama žemesnio lygio aplinkos apsauga (atitinkanti privalomus Bendrijos standartus, jeigu jie yra) ir kurios, tikėtina, būtų atliekamos neteikiant pagalbos, išlaidos (orientacinės investicijos). Techniniu požiūriu panašios investicijos – tai investicijos, kurių gamybos pajėgumas ir visos kitos techninės savybės yra tokie patys (išskyrus tiesiogiai su papildomomis investicijomis į aplinkos apsaugą susijusias savybes). Be to, verslo požiūriu tokios orientacinės investicijos turi būti patikima alternatyva vertinamoms investicijoms.
82. Veiklos pelno ir (arba) sąnaudų nustatymas: reikalavimus atitinkančios sąnaudos turi būti skaičiuojamos atimant visą veiklos pelną ir visas veiklos sąnaudas, susijusias su papildomomis investicijomis į aplinkos apsaugą ir atsiradusius per pirmuosius penkerius šių investicijų naudojimo metus, jeigu šiame skyriuje nenustatyta kitaip. Tai reiškia, kad toks veiklos pelnas turi būti atimamas ir tokios veiklos sąnaudos gali būti pridedamos prie papildomų investicinių išlaidų.
83. Reikalavimus atitinkančios investicijos gali būti investicijos į materialųjį ir (arba) nematerialųjį turtą.

⁽⁴⁷⁾ Jeigu ekologinių inovacijų diegimo veiklai palyginti su įprasta ne inovacijų diegimo veikla gali būti naudojami kiekybiniai parametrai, vertinant 78 punkto b papunktį „gerokai didesnė“ reiškia, kad ribinis pagerėjimas, kurio tikimasi įdiegus ekologines inovacijas, mažesnės rizikos aplinkai, mažesnės taršos arba didesnės energijos arba išteklių naudojimo veiksmingumo požiūriu turėtų būti bent dvigubai didesnis už ribinį pagerėjimą, kurio tikimasi dėl bendrosios panašios ne inovacijų diegimo veiklos raidos. Jeigu siūlomas metodas konkrečiu atveju netinka arba jeigu kiekybinio palyginimo atlikti neįmanoma, paraiškos dėl valstybės pagalbos byloje turėtų būti išsamus šiam kriterijui vertinti naudojamo metodo aprašymas užtikrinant standartą, kuris būtų panašus į siūlomą metodą.

⁽⁴⁸⁾ Taip būtų tuo atveju, pavyzdžiui, jeigu atnaujinamas dabartinis gamybos procesas ir jeigu gali būti aiškiai nustatytos konkrečios aplinkos apsaugos veiksmingumą pagerinančios dalys.

84. Investicijų, kuriomis siekiama aplinkos apsaugos lygį pagerinti labiau, nei nustatyta Bendrijos standartuose, atveju priešingoji padėtis turėtų būti parenkama taip:
- a) jeigu įmonė taiko nacionalinius standartus, priimtus, kai nėra Bendrijos standartų, reikalavimus atitinkančias sąnaudas sudaro papildomos investicinės išlaidos, būtinos nacionaliniuose standartuose reikalaujamam aplinkos apsaugos lygiui užtikrinti;
 - b) jeigu įmonė taiko griežtesnius nacionalinius standartus nei Bendrijos nustatyti ar už šiuos nacionalinius standartus griežtesnius standartus arba taiko griežtesnius standartus nei Bendrijos nustatyti, reikalavimus atitinkančias sąnaudas sudaro papildomos investicinės išlaidos, būtinos geresnei aplinkos apsaugai užtikrinti, nei reikalaujama Bendrijos standartuose. Investicinės sąnaudos, būtinos Bendrijos standartuose reikalaujamai apsaugai užtikrinti, neatitinka reikalavimų;
 - c) jeigu nėra jokių standartų, reikalavimus atitinkančias sąnaudas sudaro investicinės išlaidos, būtinos geresnei aplinkos apsaugai užtikrinti nei atitinkama įmonė arba atitinkamos įmonės galėtų užtikrinti neteikiant pagalbos aplinkos apsaugai.
- 3.1.2. Pagalba naujoms transporto priemonėms, kurioms taikomi griežtesni standartai nei Bendrijos nustatyti arba kuriomis gerinama aplinkos apsauga, jeigu Bendrijos standartų nėra, įsigyti
85. 73–84 punktuose nustatytos bendrosios taisyklės taikomos įmonėms, taikančioms griežtesnius standartus nei Bendrijos nustatyti transporto sektoriuje arba gerinančioms aplinkos apsaugą, jeigu Bendrijos standartų transporto sektoriuje nėra. Nukrypstant nuo 75 punkto, jeigu pagalba naujoms kelių, geležinkelių, vidaus vandenų ir jūrų transporto priemonėms įsigyti atitinka priimtus Bendrijos standartus, ją galima teikti, kai įsigyjama dar neįsigaliojus šioms standartams, o įsigaliojus naujiems Bendrijos standartams, jų atgaline data nebus galima taikyti jau įgytomis transporto priemonėms.
86. Kai transporto sektoriuje siekiant aplinkos apsaugos tikslų atliekama modernizavimo veikla, reikalavimus atitinkančiomis sąnaudomis laikomos visos susijusios papildomos gryniosios išlaidos, atsižvelgiant į 80–84 punktuose nustatytą reikalavimus atitinkančių sąnaudų skaičiavimo metodologiją, jeigu naudojamos transporto priemonės pagerinamos taip, kad atitiktų aplinkos apsaugos standartus, kurie nebuvo įsigalioję, kai šios transporto priemonės buvo pradėtos naudoti, arba jeigu transporto priemonėms netaikomi jokie aplinkos apsaugos standartai.
- 3.1.3. Pagalba išankstiniam būsimų Bendrijos standartų taikymui
87. Pagalba įmonėms, kad šios taikytų naujus, dar neįsigaliojusius Bendrijos standartus, nustatančius griežtesnius aplinkos apsaugos reikalavimus, laikoma suderinama su EEE susitarimu, kaip apibrėžta EEE susitarimo 61 straipsnio 3 dalies c punkte, jeigu Bendrijos standartai buvo priimti, su sąlyga, kad investicijos atliekamos ir baigiamos likus bent vieneriems metams iki standarto įsigaliojimo.

Pagalbos intensyvumas

88. Didžiausias pagalbos intensyvumas mažosioms įmonėms yra 25 %, vidutinėms – 20 %, o didelėms – 15 %, jeigu investicijos atliekamos ir baigiamos likus daugiau nei trejiems metams iki privalomos standarto perkėlimo arba įsigaliojimo dienos. Pagalbos intensyvumas mažosioms įmonėms yra 20 %, vidutinėms – 15 %, o didelėms – 10 %, jeigu investicijos atliekamos ir baigiamos likus vieneriems–trejiems metams iki privalomos standarto perkėlimo arba įsigaliojimo dienos.

	Pagalbos išankstiniam Bendrijos standartų taikymui intensyvumas, kai investicijos atliekamos ir baigiamos	
	likus daugiau nei trejiems metams iki standarto įsigaliojimo dienos	likus vieneriems–trejiems metams iki standarto įsigaliojimo dienos
Mažosios įmonės	25 %	20 %
Vidutinės įmonės	20 %	15 %
Didelės įmonės	15 %	10 %

Reikalavimus atitinkančios sąnaudos

89. Reikalavimus atitinkančias sąnaudas gali sudaryti tik papildomos investicinės išlaidos, kurios būtinos Bendrijos standarte nustatytam aplinkos apsaugos lygiui užtikrinti, palyginti su dabartiniu aplinkos apsaugos lygiu, kuris reikalaujamas prieš įsigaliojant šiam standartui.

90. Reikalavimus atitinkančios sąnaudos turi būti skaičiuojamos atimant visą veiklos pelną ir visas veiklos sąnaudas, susijusias su papildomomis investicijomis ir atsiradusius per pirmuosius penkerius šių investicijų naudojimo metus, kaip nustatyta 81, 82 ir 83 punktuose.

3.1.4. Pagalba aplinkos apsaugos tyrimams atlikti

91. Pagalba bendrovėms, atliekančioms tyrimus, tiesiogiai susijusius su investicijomis, skirtomis tokiems tikslams: siekti standartų 3.1.1 skirsnyje nustatytais sąlygomis, taupyti energiją 3.1.5 skirsnyje nustatytais sąlygomis, gaminti atsinaujinančią energiją 3.1.6 skirsnyje nustatytais sąlygomis, yra suderinama su EEE susitarimu, kaip apibrėžta EEE susitarimo 61 straipsnio 3 dalies c punkte, jeigu laikomasi šiame skyriuje nustatytų sąlygų. Tai taip pat taikoma atvejams, kai, atsižvelgus į parengiamojo tyrimo rezultatus, nagrinėjamos investicijos galiausiai neatliekamos.

92. Pagalbos intensyvumas turi būti ne didesnis nei 50 % tyrimo išlaidų.

93. Jeigu tyrimas atliekamas MVĮ vardu, pagalbos intensyvumą galima padidinti 10 procentinių punktų vidutinėms įmonėms ir 20 procentinių punktų mažosioms įmonėms, kaip nurodyta toliau pateikiamoje lentelėje.

	Aplinkos apsaugos tyrimai
Mažosios įmonės	70 %
Vidutinės įmonės	60 %
Didelės įmonės	50 %

3.1.5. Pagalba energijos taupymui

94. Investicinė pagalba ir (arba) pagalba veiklai, sudarančios galimybę įmonėms sutaupyti energijos, bus laikomos suderinamomis su EEE susitarimu, kaip apibrėžta EEE susitarimo 61 straipsnio 3 dalies c punkte, jeigu laikomasi toliau nurodytų sąlygų:

3.1.5.1. Investicinė pagalba

Pagalbos intensyvumas

95. Pagalbos intensyvumas turi būti ne didesnis nei 60 % reikalavimus atitinkančių investicinių sąnaudų.
96. Jeigu investicinę pagalbą energijos taupymui ketinama teikti MVĮ, pagalbos intensyvumą galima padidinti 10 procentinių punktų vidutinėms įmonėms ir 20 procentinių punktų mažosioms įmonėms, kaip nurodyta toliau pateikiamoje lentelėje.

	Pagalbos energijos taupymui intensyvumas
Mažosios įmonės	80 %
Vidutinės įmonės	70 %
Didelės įmonės	60 %

97. Kai investicinė pagalba teikiama tikrai konkurencingo konkurso būdu, remiantis aiškiais, skaidriais ir nediskriminaciniais kriterijais, t. y. veiksmingai užtikrinant, kad pagalba yra tik minimumas, reikalingas sutaupyti kuo daugiau energijos, pagalbos intensyvumas gali būti iki 100 % reikalavimus atitinkančių investicinių sąnaudų, kaip apibrėžta 98 punkte. Konkursas turi būti nediskriminacinis ir jame turi dalyvauti pakankamai įmonių. Be to, konkurso biudžetas turi būti privalomai ribotas, t. y. ne visi dalyviai gali gauti pagalbą. Galiausiai pagalba turi būti teikiama remiantis pradine kainos siūlytojo siūloma kaina, taigi neatsižvelgiant į tolesnes derybas.

Reikalavimus atitinkančios sąnaudos

98. Reikalavimus atitinkančias sąnaudas gali sudaryti tik papildomos investicinės išlaidos, būtinos aukštesniam nei Bendrijos standartuose nustatytam energijos taupymo lygmeniui pasiekti.

Papildomos išlaidos apskaičiuojamos pagal šias taisykles:

- a) tiesiogiai su energijos taupymu susijusi investicijų dalis turi būti nustatoma pagal šių gairių 81 ir 83 punktuose nustatytas taisykles;
- b) aukštesnis nei Bendrijos standartuose nustatytas energijos taupymo lygis turi būti nustatomas pagal šių gairių 84 punkte nustatytas taisykles;

- c) veiklos pelno ir (arba) sąnaudų nustatymas: reikalavimus atitinkančios sąnaudos turi būti apskaičiuojamos atimant visą veiklos pelną ir visas veiklos sąnaudas, susijusias su papildomomis investicijomis į energijos taupymą ir atsiradusius per pirmuosius trejus šių investicijų naudojimo metus MVĮ atveju, per pirmuosius ketverius metus didelių įmonių, nedalyvaujančių ES prekybos taršos CO₂ leidimais sistemoje, atveju, ir per pirmuosius penkerius metus didelių įmonių, dalyvaujančių ES prekybos taršos CO₂ leidimais sistemoje, atveju. Didelių įmonių atveju šis laikotarpis gali būti sumažintas iki pirmųjų trejų šių investicijų naudojimo metų, jeigu gali būti įrodyta, kad šių investicijų nuvertėjimo laikas yra ne daugiau nei treji metai.

3.1.5.2. Pagalba veiklai

99. Pagalba energijos taupymo veiklai teikiama tik tuo atveju, jeigu laikomasi šių sąlygų:
- pagalbą sudaro tik grynųjų papildomų dėl investicijų atsiradusių gamybos sąnaudų kompensavimas, atsižvelgiant į taupant energiją gaunamą naudą⁽⁴⁹⁾. Nustatant pagalbos veiklai dydį, bet kokia atitinkamos įmonės naujai įėjusiai teikiama investicinė pagalba turi būti atimama iš gamybos sąnaudų;
 - pagalbos trukmė – ne daugiau nei penkeri metai.
100. Jeigu pagalba laipsniškai mažinama, jos intensyvumas turi būti ne didesnis nei 100 % papildomų išlaidų pirmaisiais metais, tačiau iki penktųjų metų pabaigos pagal tiesinį modelį jis turi sumažėti iki nulio. Jeigu pagalba laipsniškai nemažinama, jos intensyvumas turi būti ne didesnis nei 50 % papildomų išlaidų.

3.1.6. Pagalba atsinaujinantiems energijos šaltiniams

101. Aplinkos apsaugai skirta investicinė pagalba ir (arba) pagalba veiklai, skatinančios atsinaujinančių šaltinių energijos naudojimą, bus laikomos suderinamomis su EEE susitarimu, kaip apibrėžta EEE susitarimo 61 straipsnio 3 dalies c punkte, jeigu laikomasi 102–111 punktuose nustatytų sąlygų. Valstybės pagalba gali būti pateisinama, jeigu nėra privalomo Bendrijos standarto, kuriuo įmonėms būtų nustatytas įpareigojimas, kad atsinaujinančių šaltinių energija sudarytų tam tikrą visos energijos dalį. Biokuro gamybai skirta investicinė pagalba ir (arba) pagalba veiklai leidžiama tik gaminant tvarų biokurą.

3.1.6.1. Investicinė pagalba

Pagalbos intensyvumas

102. Pagalbos intensyvumas turi būti ne didesnis nei 60 % reikalavimus atitinkančių investicinių sąnaudų.
103. Jeigu investicinę pagalbą atsinaujinantiems energijos šaltiniams ketinama teikti MVĮ, pagalbos intensyvumą galima padidinti 10 procentinių punktų vidutinėms įmonėms ir 20 procentinių punktų mažosioms įmonėms, kaip nurodyta toliau pateikiamoje lentelėje.

	Pagalbos atsinaujinantiems energijos šaltiniams intensyvumas
Mažosios įmonės	80 %
Vidutinės įmonės	70 %
Didelės įmonės	60 %

104. Kai investicinė pagalba teikiama tikrai konkurencingo konkurso būdu, remiantis aiškiais, skaidriais ir nediskriminaciniais kriterijais, t. y. veiksmingai užtikrinant, kad pagalba yra tik minimumas, reikalingas gauti kuo daugiau atsinaujinančios energijos, pagalbos intensyvumas gali būti iki 100 % reikalavimus atitinkančių investicinių sąnaudų, kaip apibrėžta 105 ir 106 punktuose. Konkursas turi būti nediskriminacinis ir jame turi dalyvauti pakankamai įmonių. Be to, konkurso biudžetas turi būti privalomai ribotas, t. y. ne visi dalyviai gali gauti pagalbą. Galiausiai pagalba turi būti teikiama remiantis pradine kainos siūlytojo siūloma kaina, taigi neatsižvelgiant į tolesnes derybas.

Reikalavimus atitinkančios sąnaudos

105. Reikalavimus atitinkančias investicines sąnaudas atsinaujinančios energijos srityje gali sudaryti tik pagalbos gavėjo patiriamos papildomų investicijų išlaidos, palyginti su tradicinėmis energijos gamybos veiksmingumo požiūriu tokio paties našumo įėjimais arba šildymo sistemomis.
106. Reikalavimus atitinkančios sąnaudos turi būti skaičiuojamos atimant visą veiklos pelną ir visas veiklos sąnaudas, susijusias su papildomomis investicijomis į atsinaujinančius energijos šaltinius ir atsiradusius per pirmuosius penkerius šių investicijų naudojimo metus, kaip nustatyta 81, 82 ir 83 punktuose.

⁽⁴⁹⁾ Į gamybos sąnaudas neįskaičiuojama jokia pagalba, tačiau įskaičiuojamas normalus pelno lygis.

3.1.6.2. Pagalba veiklai

107. Pagalba atsinaujinančios energijos gamybos veiklai gali būti pateisinama, jeigu ji skirta energijos gamybos iš atsinaujinančių energijos šaltinių sąnaudų ir tokios rūšies energijos rinkos kainos skirtumui padengti. Tai taikoma atsinaujinančios energijos gamybai, siekiant vėliau ją parduoti rinkoje, taip pat siekiant pačiai įmonei ją naudoti.
108. ELPA valstybės gali teikti pagalbą atsinaujinantiems energijos šaltiniams šiais būdais:
109. 1 variantas:
- a) ELPA valstybės gali teikti pagalbą veiklai, skirtą atsinaujinančios energijos gamybos sąnaudų, įskaitant papildomų investicijų į aplinkos apsaugą nuvertėjimą, ir tokios rūšies energijos rinkos kainos skirtumui padengti. Tokiu atveju pagalba veiklai gali būti teikiama iki visiško jėgainės nusidėvėjimo pagal įprastas apskaitos taisykles. Vėliau pagalba energijos gamybai jėgainėje negali būti teikiama. Tačiau pagalba taip pat galima užtikrinti normalią kapitalo grąžą;
 - b) kai pagalba teikiama remiantis 109 punkto a) papunkčiu, nustatant pagalbos veiklai dydį bet kokia atitinkamos įmonės naujai jėgainei teikiama investicinė pagalba turi būti atimama iš gamybos sąnaudų. ELPA valstybės, pranešdamos Institucijai apie pagalbos schemas, turi nurodyti tikslus paramos mechanizmus, o pirmiausia – pagalbos dydžio apskaičiavimo metodus;
 - c) kitaip nei kitiems atsinaujinantiems energijos šaltiniams, biomasei reikia palyginti mažai investicinių išlaidų, tačiau daugiau veiklos sąnaudų. Todėl Institucija neprieštaraus, kad pagalba veiklai, skirta atsinaujinančios energijos gamybai iš biomasės, viršytų investicijų sumą, jeigu ELPA valstybės sugebės įrodyti, kad bendros įmonių išlaidos nusidėvėjus jėgainei vis dar yra didesnės už energijos rinkos kainas.
110. 2 variantas:
- a) ELPA valstybės taip pat gali teikti paramą atsinaujinantiems energijos šaltiniams taikydamos rinkos mechanizmus, pavyzdžiui, išduodamos ekologinius sertifikatus arba rengdamos konkursus. Šiais rinkos mechanizmais sudaroma galimybė visiems atsinaujinančios energijos gamintojams gauti netiesioginės naudos dėl garantuotos jų gaminamos energijos paklausos kaina, didesne už tradicinės energijos rinkos kainą. Minėtų ekologinių sertifikatų kaina iš anksto nėra nustatoma, bet priklauso nuo pasiūlos ir paklausos;
 - b) jeigu rinkos mechanizmai yra valstybės pagalba, Institucija gali leisti juos taikyti, jeigu ELPA valstybės sugebės įrodyti, kad parama yra būtina norint užtikrinti atsinaujinančių energijos šaltinių gyvybingumą, nėra perteklinė ir nemažina atsinaujinančios energijos gamintojų siekio tapti konkurencingais. ELPA Priežiūros institucija leis taikyti šias pagalbos sistemas dešimt metų.
111. 3 variantas:
- Be to, ELPA valstybės gali teikti pagalbą veiklai pagal 100 punkte įtvirtintas nuostatas.

3.1.7. Pagalba bendrai šilumos ir elektros energijos gamybai

112. Aplinkos apsaugai skirta investicinė pagalba ir (arba) pagalba bendros šilumos ir elektros energijos gamybos veiklai bus laikomos suderinamomis su EEE susitarimu, kaip apibrėžta EB sutarties 61 straipsnio 3 dalies c punkte, jeigu bendros šilumos ir elektros energijos gamybos vienetas atitinka 70 punkto 11 papunktyje pateiktą labai veiksmingos bendros šilumos ir elektros energijos gamybos apibrėžtį ir jeigu dėl investicinės pagalbos:
- a) naujas bendros šilumos ir elektros energijos gamybos vienetas bendrai sutaupys pirminės energijos, palyginti su atskira produkcija, kaip apibrėžta Direktyvoje 2004/8/EB⁽⁵⁰⁾ ir Sprendime 2007/74/EB;
 - b) dėl dabartinio bendros šilumos ir elektros energijos gamybos vieneto pagerinimo arba dabartinio energijos gamybos vieneto pakeitimo į bendros šilumos ir elektros energijos gamybos vienetą bus sutaupyta pirminės energijos, palyginti su pradine padėtimi.
113. Pagalbos veiklai atveju dabartinis bendros šilumos ir elektros energijos gamybos vienetas turi atitikti 70 punkto 11 papunktyje nustatytą labai veiksmingos bendros šilumos ir elektros energijos gamybos apibrėžtį, taip pat bendrai sutaupyta pirminės energijos, palyginti su atskira produkcija, kaip apibrėžta Direktyvoje 2004/8/EB ir Sprendime 2007/74/EB⁽⁵¹⁾, reikalavimą.

3.1.7.1. Investicinė pagalba

Pagalbos intensyvumas

114. Pagalbos intensyvumas turi būti ne didesnis nei 60 % reikalavimus atitinkančių investicinių sąnaudų.
115. Jeigu investicinę pagalbą bendrai šilumos ir elektros energijos gamybai ketinama teikti MVĮ, pagalbos intensyvumą galima padidinti 10 procentinių punktų vidutinėms įmonėms ir 20 procentinių punktų mažosioms įmonėms, kaip nurodyta toliau pateikiamoje lentelėje.

⁽⁵⁰⁾ Direktyva įtraukta į EEE susitarimo IV priedo 24 punktą.

⁽⁵¹⁾ Žr. 50 išnašą.

	Pagalbos bendrai šilumos ir elektros energijos gamybai intensyvumas
Mažosios įmonės	80 %
Vidutinės įmonės	70 %
Didelės įmonės	60 %

116. Kai investicinė pagalba teikiama tikrai konkurencingo konkurso būdu, remiantis aiškiais, skaidriais ir nediskriminaciniais kriterijais, t. y. veiksmingai užtikrinant, kad pagalba yra tik minimumas, reikalingas sutaupyti kuo daugiau energijos, pagalbos intensyvumas gali būti iki 100 % reikalavimus atitinkančių investicinių sąnaudų, kaip apibrėžta 117 ir 118 punktuose. Konkursas turi būti nediskriminacinis ir jame turi dalyvauti pakankamai įmonių. Be to, konkurso biudžetas turi būti privalomai ribotas, t. y. ne visi dalyviai gali gauti pagalbą. Galiausiai pagalba turi būti teikiama remiantis pradine kainos siūlytojo siūloma kaina, taigi neatsižvelgiant į tolesnes derybas.

Reikalavimus atitinkančios sąnaudos

117. Reikalavimus atitinkančias sąnaudas gali sudaryti papildomos investicinės išlaidos, būtinos labai veiksmingos bendros šilumos ir elektros energijos gamybos jėginei įrengti, palyginti su orientacinėmis investicijomis.
118. Reikalavimus atitinkančios sąnaudos turi būti skaičiuojamos atimant visą veiklos pelną ir visas veiklos sąnaudas, susijusias su papildomomis investicijomis ir atsiradusius per pirmuosius penkerius šių investicijų naudojimo metus, kaip nustatyta 81–83 punktuose.

3.1.7.2. Pagalba veiklai

119. Pagalba labai veiksmingai bendrai šilumos ir elektros energijos gamybos veiklai gali būti teikiama pagal 3.1.6.2 skirsnyje aprašytas atsinaujinančiai energijai taikomas taisykles:

- a) elektros energijos ir šilumos paskirstymo visuomenei įmonėms, jeigu šios elektros energijos arba šilumos gamybos sąnaudos viršija rinkos kainą. Priimant sprendimą dėl pagalbos būtinumo, bus atsižvelgta į išlaidas ir pajamas, susijusias su elektros energijos arba šilumos gamyba bei pardavimu;
- b) kartu pagamintos elektros energijos ir šilumos naudojimui pramonėje, jeigu galima įrodyti, kad vieno energijos vieneto gamybos pagal tą technologiją sąnaudos viršija vieno tradicinės energijos vieneto rinkos kainą. Į gamybos sąnaudas gali būti įtraukta įprastinė jėgaines kapitalo grąžos norma, tačiau bet kokios šios įmonės pajamos iš šilumos gamybos turi būti atimamos iš gamybos sąnaudų.

3.1.8. Pagalba veiksmingu energijos naudojimu pagrįstam centralizuotam šilumos tiekimui

120. Aplinkos apsaugai skirta investicinė pagalba veiksmingu energijos naudojimu pagrįstam centralizuoto šilumos tiekimo įrenginiams⁽⁵²⁾ bus laikoma suderinama su EEE susitarimu, kaip apibrėžta EEE susitarimo 61 straipsnio 3 dalies c punkte, jeigu dėl jos sutaupoma pirminės energijos ir jeigu centralizuoto šilumos tiekimo įrenginiai, kuriems teikiama pagalba, atitinka 70 punkto 13 papunktyje pateiktą veiksmingu energijos naudojimu pagrįsto šilumos tiekimo apibrėžtį, ir jeigu:

- a) dėl bendro šilumos (taip pat elektros energijos bendros šilumos ir elektros energijos gamybos atveju) gamybos proceso ir šilumos paskirstymo bus sutaupyta pirminės energijos; arba
- b) investicijos skirtos atliekų šilumai naudoti ir skirstyti užtikrinant centralizuotą šilumos tiekimą.

Pagalbos intensyvumas

121. Pagalbos intensyvumas centralizuoto šilumos tiekimo įrenginiams turi būti ne didesnis nei 50 % reikalavimus atitinkančių investicinių sąnaudų. Veiksmingu energijos naudojimu pagrįsto centralizuoto šilumos tiekimo įrenginiams, naudojantiems atsinaujinančius energijos šaltinius, arba bendrai šilumos ir elektros energijos gamybai bus taikomos atitinkamai 3.1.6 ir 3.1.7 skirsniuose nustatytos taisyklės, jeigu pagalba skirta tik centralizuoto šilumos tiekimo įrenginių gamybos veiklai.
122. Jeigu investicinę pagalbą veiksmingu energijos naudojimu pagrįstam centralizuotam šilumos tiekimui ketinama teikti MVĮ, pagalbos intensyvumą galima padidinti 10 procentinių punktų vidutinėms įmonėms ir 20 procentinių punktų mažosioms įmonėms, kaip nurodyta toliau pateikiamoje lentelėje.

	Pagalbos veiksmingu energijos naudojimu pagrįstam centralizuotam šilumos tiekimui, naudojant tradicinius energijos šaltinius, intensyvumas
Mažosios įmonės	70 %

⁽⁵²⁾ Išskyrus centralizuoto šilumos tiekimo infrastruktūrą, kurios finansavimui šios gairės netaikomos. Toks finansavimas bus vertinamas tik pagal 61 straipsnio 3 dalies c punktą.

	Pagalbos veiksmingu energijos naudojimu pagrįstam centralizuotam šilumos tiekimui, naudojant tradicinius energijos šaltinius, intensyvumas
Vidutinės įmonės	60 %
Didelės įmonės	50 %

123. Kai investicinė pagalba teikiama tikrai konkurencingo konkurso būdu, remiantis aiškiais, skaidriais ir nediskriminaciniais kriterijais, t. y. veiksmingai užtikrinant, kad pagalba yra tik minimumas, reikalingas sutaupyti kuo daugiau energijos, pagalbos intensyvumas gali būti iki 100 % reikalavimus atitinkančių investicinių sąnaudų, kaip apibrėžta 124 ir 125 punktuose. Konkursas turi būti nediskriminacinis ir jame turi dalyvauti pakankamai įmonių. Be to, konkurso biudžetas turi būti privalomai ribotas, t. y. ne visi dalyviai gali gauti pagalbą. Galiausiai pagalba turi būti teikiama remiantis pradine kainos siūlytojo siūloma kaina, taigi neatsižvelgiant į tolesnes derybas.

Reikalavimus atitinkančios sąnaudos

124. Reikalavimus atitinkančias sąnaudas gali sudaryti tik papildomos investicinės išlaidos, būtinos investuoti į veiksmingu energijos naudojimu pagrįstą centralizuotą šilumos tiekimą, palyginti su orientacinėmis investicijomis.
125. Reikalavimus atitinkančios sąnaudos turi būti skaičiuojamos atimant visą veiklos pelną ir visas veiklos sąnaudas, susijusius su papildomomis investicijomis ir atsiradusius per pirmuosius penkerius šių investicijų naudojimo metus, kaip nustatyta 81–83 punktuose.

3.1.9. Pagalba atliekų tvarkymui

126. Su aplinkos apsauga susijusi investicinė pagalba kitų įmonių atliekų tvarkymui, įskaitant pakartotinio atliekų naudojimo, perdirbimo ir panaudojimo veiklą, bus laikoma suderinama su EEE susitarimu, kaip apibrėžta EEE susitarimo 61 straipsnio 3 dalies c punkte, jeigu toks tvarkymas atitinka hierarchinę atliekų tvarkymo principų klasifikaciją ⁽⁵³⁾ ir 127 punkte išdėstytas sąlygas.

127. Investicinė pagalba atliekų tvarkymui teikiama tik tuo atveju, jeigu laikomasi visų šių sąlygų:

- investicijomis siekiama sumažinti kitų įmonių (teršėjų) keliamą taršą ir jos nenaudojamos pagalbos gavėjo keliamai taršai mažinti;
- pagalba netiesiogiai nesumažinami teršėjų mokesčiai, kurie jiems turėtų būti nustatyti Bendrijos teisės aktuose, arba mokesčiai, kurie turėtų būti laikomi įprastomis bendrovės išlaidomis, kurias ji patiria kaip teršėjas;
- investicijos skirtos naujausioms technologijoms ⁽⁵⁴⁾ arba jos naudojamos tradicinėms, tačiau naujoviškai taikomoms technologijoms;
- neteikiant pagalbos, tvarkomos medžiagos būtų naikinamos arba tvarkomos ne tokiu aplinkai palankiu būdu;
- investicijų tikslas – ne vien tik didinti perdirbtinų medžiagų paklausą, tačiau taip pat didinti šių medžiagų surinkimo kiekius.

Pagalbos intensyvumas

128. Pagalbos intensyvumas turi būti ne didesnis nei 50 % reikalavimus atitinkančių investicinių sąnaudų.
129. Jeigu investicinę pagalbą atliekų tvarkymui ketinama teikti MVĮ, pagalbos intensyvumą galima padidinti 10 procentinių punktų vidutinėms įmonėms ir 20 procentinių punktų mažosioms įmonėms, kaip nurodyta toliau pateikiamoje lentelėje.

	Pagalbos atliekų tvarkymui intensyvumas
Mažosios įmonės	70 %
Vidutinės įmonės	60 %
Didelės įmonės	50 %

⁽⁵³⁾ Klasifikacija pateikta Komisijos komunikate dėl Bendrijos atliekų tvarkymo strategijos peržiūros (COM(96) 399 galutinis, 1996 7 30). Šiame komunikate Komisija pabrėžia, kad atliekų tvarkymas yra prioritetas Bendrijos tikslas, kad būtų sumažinta aplinkai gresianti rizika. Atliekų tvarkymo koncepciją reikėtų nagrinėti iš trijų perspektyvų: pakartotinio atliekų naudojimo, perdirbimo ir panaudojimo. Atliekos, kurių susidarymo išvengti neįmanoma, turi būti tvarkomos ir naikinamos nekeliant pavojaus. Komunikate dėl teminės atliekų prevencijos ir perdirbimo strategijos (COM(2005) 666) Komisija dar kartą pabrėžė savo įsipareigojimą laikytis šių principų ir nustatė konkrečias atliekų prevencijos, pavyzdžiui, ekologinis procesų ir gaminių projektavimas arba paskatos MVĮ atliekų prevencijos priemonėms įgyvendinti, ir perdirbimo priemones.

⁽⁵⁴⁾ Naujausios technologijos – tai metodika, kurią taikant atliekų produkto naudojimas galutiniam gaminiui pagaminti yra įprasta ir ekonomiškai pelninga veikla. Kartais „naujausių technologijų“ sąvoka turi būti aiškinama remiantis EEE technologijų ir bendrosios rinkos požiūriu.

Reikalavimus atitinkančios sąnaudos

130. Reikalavimus atitinkančias sąnaudas gali sudaryti tik papildomos investicinės išlaidos, kurios yra būtinos investuoti į atliekų tvarkymą ir kurias patiria pagalbos gavėjas, palyginti su orientacinėmis investicijomis, t. y. tradicine gamyba be tokio paties masto atliekų tvarkymo. Tokių orientacinių investicijų išlaidos turi būti atimamos iš reikalavimus atitinkančių sąnaudų.
131. Reikalavimus atitinkančios sąnaudos turi būti skaičiuojamos atimant visą veiklos pelną ir visas veiklos sąnaudas, susijusius su papildomomis investicijomis į atliekų tvarkymą ir atsiradusius per pirmuosius penkerius šių investicijų naudojimo metus⁽⁵⁵⁾, kaip nustatyta 81–83 punktuose.

3.1.10. Pagalba užterštoms teritorijoms atkurti

132. Investicinė pagalba įmonėms, šalinančioms aplinkai padarytą žalą atkuriant užterštas teritorijas, bus laikoma suderinama su EEE susitarimu, kaip apibrėžta EEE susitarimo 61 straipsnio 3 dalies c punkte⁽⁵⁶⁾, jeigu dėl šios pagalbos pagerėja aplinkos apsauga. Susijusią žalą aplinkai sudaro žala dirvožemio arba paviršinio ar gruntinio vandens kokybei.

Jeigu teršėjas yra aiškiai nustatytas, šis asmuo turi finansuoti atkūrimo darbus pagal principą „teršėjas moka“, ir valstybės pagalbos teikti negalima. Šiuo atveju „teršėjas“ yra pagal kiekvienoje ELPA valstybėje taikytinus teisės aktus atsakingas asmuo, nepažeidžiant galimybės šioje srityje priimti Bendrijos taisykles.

Kai teršėjas nenustatytas arba jo negalima priversti padengti išlaidas, už atkūrimo darbus atsakingas asmuo gali gauti pagalbą.

Pagalbos intensyvumas

133. Pagalba užterštoms teritorijoms atkurti gali sudaryti iki 100 % reikalavimus atitinkančių sąnaudų.

Visas pagalbos dydis jokių atveju negali viršyti faktinių įmonės patirtų išlaidų.

Reikalavimus atitinkančios sąnaudos

134. Reikalavimus atitinkančios sąnaudos – tai atkūrimo darbų išlaidos, atėmus žemės vertės padidėjimą. Visos įmonės patirtos jos teritorijos atkūrimo išlaidos, neatsižvelgiant į tai, ar šias išlaidas galima įtraukti į balansą nurodomą ilgalaikį turą, yra reikalavimus atitinkančios investicijos, jeigu tai susiję su užterštų teritorijų atkūrimu.

3.1.11. Pagalba įmonių perkėlimui

135. Investicinė pagalba įmonių perkėlimui į naujas teritorijas, kad būtų apsaugota aplinka, bus laikoma suderinama su EEE susitarimu, kaip apibrėžta EEE susitarimo 61 straipsnio 3 dalies c punkte, jeigu laikomasi šių sąlygų:

- vieta turi būti keičiama aplinkos apsaugos arba prevencijos tikslais remiantis kompetentingos valdžios institucijos administraciniu arba teismo sprendimu arba įmonės ir kompetentingos valdžios institucijos susitarimu;
- įmonė privalo laikytis pačių griežčiausių naujajame regione, į kurį ji perkeliama, taikomų aplinkos apsaugos standartų.

136. Pagalbos gavėjas gali būti:

- miesto teritorijoje arba specialioje saugomoje teritorijoje, atitinkančioje pagal 1992 m. gegužės 21 d. Tarybos direktyvą 92/43/EEB dėl natūralių buveinių ir laukinės faunos bei floros apsaugos įsteigtą teritoriją⁽⁵⁷⁾, veikianti įmonė, teisėtai besiverčianti veikla (t. y. įmonė laikosi visų teisinių reikalavimų, įskaitant visas jai taikomas aplinkos apsaugos normas), dėl kurios labai teršiama aplinka, ir dėl savo veiklos vietovės pobūdžio turinti persikelti į tinkamesnę teritoriją; arba
- įmonė arba įrenginiai, kuriems taikoma Seveso II direktyva⁽⁵⁸⁾.

Pagalbos intensyvumas

137. Pagalbos intensyvumas turi būti ne didesnis nei 50 % reikalavimus atitinkančių investicinių sąnaudų. Pagalbos intensyvumą galima padidinti 10 procentinių punktų vidutinėms įmonėms ir 20 procentinių punktų mažosioms įmonėms, kaip nurodyta toliau pateikiamoje lentelėje.

⁽⁵⁵⁾ Jeigu investicijos susijusios tik su aplinkos apsauga ir negaunama jokios kitos ekonominės naudos, nustatant reikalavimus atitinkančias sąnaudas nieko papildomai atimti nereikia.

⁽⁵⁶⁾ Atkūrimo darbams, kuriuos atlieka valdžios institucijos joms priklausančioje žemėje, Sutarties 87 straipsnis netaikomas. Tačiau valstybės pagalbos klausimas gali iškilti po atkūrimo žemę pardavus žemesnei nei rinkos kaina. Šiuo atžvilgiu vis dar taikomos Valstybės pagalbos gairės dėl valstybės pagalbos elementų valdžios institucijoms parduodant žemę ir pastatus (OL L 137, 2000 6 8, EEE priedas Nr. 26).

⁽⁵⁷⁾ OL L 206, 1992 7 22, p. 7.

⁽⁵⁸⁾ Direktyva įtraukta į EEE susitarimo X priedo 23 punkto a papunktį.

	Pagalbos perkėlimui intensyvumas
Mažosios įmonės	70 %
Vidutinės įmonės	60 %
Didelės įmonės	50 %

Reikalavimus atitinkančios sąnaudos

138. Siekama nustatyti su perkėlimu susijusios pagalbos reikalavimus atitinkančių sąnaudų sumą, ELPA Priežiūros institucija visų pirma atsižvelgs į šiuos dalykus:

a) į šią naudą:

- i) paliekamos gamyklos arba žemės pardavimo arba nuomos pajamas;
- ii) atlyginimą nusavinant;
- iii) bet kokią kitą naudą, susijusią su gamyklos perdavimu, ypač perduodant gautą su naudojamų technologijų patobulinimu susijusią naudą, taip pat naudą, susijusią su geresniu gamyklos panaudojimu;
- iv) investicijas, susijusias su našumo didinimu;

b) į šias išlaidas:

- i) išlaidas, susijusias su žemės pirkimu arba tokio paties našumo, kaip ir paliekama gamykla, naujos gamyklos statyba ar pirkimu;
- ii) visas baudas įmonei už žemės arba pastatų nuomos sutarčių nutraukimą, jeigu šios sutartys nutraukiamos pirma laiko dėl administracinio arba teismo sprendimo, nurodančio persikelti į kitą vietą.

3.1.12. Pagalba taikant prekybos leidimais schemas

139. Prekybos leidimais schemas gali būti susijusios su valstybės pagalba įvairiais būdais, pavyzdžiui, kai leidimai išduodami už mažesnę nei rinkos kainą, o atsakomybė už tai tenka ELPA valstybėms.

140. Su prekybos leidimais schemomis susijusi pagalba gali būti pripažinta suderinama su EEE susitarimu, kaip apibrėžta EEE susitarimo 61 straipsnio 3 dalies c punkte, jeigu laikomasi šio punkto a–d papunkčiuose ir 141 punkte nustatytų sąlygų. Nukrypstant nuo šios nuostatos, 141 punktas netaikomas prekybos leidimais schemoms prekybos laikotarpiu, kuris baigiasi 2012 m. gruodžio 31 d., pagal 2003 m. spalio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2003/87/EB, nustatančią šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos leidimų sistemą Bendrijoje ir iš dalies keičiančią Tarybos direktyvą 96/61/EB ⁽⁵⁹⁾ (toliau – ES ŠESD ILPS):

- a) prekybos leidimais schemas parengiamos taip, kad būtų siekiama didesnių aplinkos apsaugos tikslų, palyginti su siektiniais tikslais pagal susijusioms įmonėms privalomus Bendrijos standartus;
- b) leidimai išduodami skaidriai, remiantis objektyviais kriterijais ir kuo geresnės kokybės duomenų šaltiniais, o kiekvienai įmonei mažesne nei rinkos kaina išduodamų prekybos leidimų bendras kiekis neviršija numatomų jos poreikių, kaip apskaičiuota, jeigu prekybos sistemos nebūtų;
- c) leidimų išdavimo metodika nėra palanki tam tikroms įmonėms arba tam tikriems sektoriams, išskyrus atvejus, kai tai grindžiama pačios sistemos aplinkos apsaugos logika arba jeigu tokios taisyklės yra reikalingos darnai su kitomis aplinkos apsaugos politikos kryptimis užtikrinti;
- d) visų pirma leidimai naujiems dalyviams iš esmės neišduodami geresnėmis sąlygomis negu tose pačiose rinkose jau veikiančioms įmonėms. Didesnis suteikiamų leidimų kiekis esamiems įrenginiams, palyginti su naujais dalyviais, neturėtų sudaryti per didelių kliūčių patekti į rinką.

⁽⁵⁹⁾ OL L 275, 2003 10 25, p. 32. Ši direktyva įtraukta į EEE susitarimo XX priedo 21 punkto a papunkčio I papunktį.

141. Institucija su prekybos leidimais schema susijusios valstybės pagalbos būtinumą ir proporcingumą vertins remdamasi tokiais kriterijais:
- renkantis pagalbos gavėjus reikia remtis objektyviais ir skaidriais kriterijais, o pagalba turi būti teikiama iš esmės tokiu pačiu būdu visiems konkurentams, veikiantiems tame pačiame sektoriuje ir (arba) toje pačioje atitinkamoje rinkoje, jeigu jų faktinė padėtis panaši;
 - dėl to, kad visi leidimai parduodami aukcione, turi labai padidėti kiekvieno sektoriaus arba kiekvienos rūšies pagalbos gavėjų gamybos sąnaudos;
 - labai nemažinant pardavimo apimties didelio gamybos sąnaudų padidėjimo negalima perduoti pirkėjams. Šis tyrimas gali būti atliktas remiantis, be kita ko, susijusio sektoriaus produkto kainos elastingumo vertinimu. Toks vertinimas bus atliekamas atitinkamoje geografinėje rinkoje. Siekiant įvertinti, ar sąnaudų padidėjimo dėl prekybos leidimais schemos negalima perduoti pirkėjams, gali būti vertinama prarasta pardavimo apimtis, taip pat prarastos pardavimo apimties poveikis bendrovės pelningumui;
 - sektoriuje veikiančios bendrovės taršos lygio sumažinti negali, kad būtų padengta už sertifikatus mokama kaina. Tai, kad vartojimo sumažinti neįmanoma, gali būti įrodoma pateikiant geriausias technologijas Europos ekonominėje erdvėje (toliau – EEE) taršos lygius ir juos naudojant kaip atskaitos tašką. Geriausių technologijų taikant bendrovei gali būti suteikiamas ne daugiau kaip vienas leidimas, atitinkantis dėl prekybos leidimais sistemos taikant geriausias technologijas padidėjusias gamybos sąnaudas, kurių negalima perkelti pirkėjams. Visos bendrovės, kurių aplinkos apsaugos veiksmingumas prastesnis, gaus mažiau leidimų, t. y. proporcingai jų aplinkos apsaugos veiksmingumui.
- 3.2. *Skatinamasis pagalbos poveikis ir būtinumas*
142. Valstybės pagalba turi būti skatinamojo pobūdžio. Dėl valstybės pagalbos aplinkos apsaugai pagalbos gavėjo elgesys turi pasikeisti taip, kad pagerėtų aplinkos apsauga.
143. Institucijos nuomone, pagalba nedaro skatinamojo poveikio jos gavėjui, jeigu pagalbos gavėjas buvo pradėjęs įgyvendinti projektą dar iki paraiškos dėl pagalbos pateikimo nacionalinėms valdžios institucijoms.
144. Jeigu remiamas projektas nepradėtas įgyvendinti iki paraiškos pateikimo, preziumuojama, kad skatinamojo poveikio reikalavimas savaime buvo patenkintas teikiant visų rūšių pagalbą MVI, išskyrus atvejus, kai pagalba turi būti išsamiai vertinama, kaip numatyta 5 skyriuje.
145. Dėl visų kitų remiamų projektų ELPA Priežiūros institucija reikalauja, kad apie pagalbą pranešanti ELPA valstybė įrodytų skatinamąjį poveikį.
146. Siekdama įrodyti skatinamąjį poveikį, susijusi ELPA valstybė turi įrodyti, kad neteikiant pagalbos, t. y. priešingos padėties atveju, aplinkai palankesnė alternatyva nebūtų įgyvendinta. Šiuo tikslu susijusi ELPA valstybė pateikia informaciją, kuria įrodoma, kad
- priešingoji padėtis yra tikėtina;
 - reikalavimus atitinkančios sąnaudos apskaičiuotos remiantis 81, 82 ir 83 punktuose pateikta metodologija; ir
 - neteikiant pagalbos investicijos nebūtų pakankamai pelningos, kartu reikia tinkamai atsižvelgti į naudą, susijusią su investicijomis neteikiant pagalbos, įskaitant prekybos leidimų, kuriuos atlikus aplinkai palankias investicijas gali gauti susijusi įmonė, vertę.
- 3.3. *Pagalbos suderinamumas pagal EEE susitarimo 61 straipsnio 3 dalies b punktą*
147. Pagalba, skirta visai Europai svarbių projektų vykdymui skatinti, kuriais siekiama prioritetinių aplinkos apsaugos tikslų, gali būti laikoma suderinama su EEE susitarimu pagal EEE susitarimo 61 straipsnio 3 dalies b punktą, jeigu laikomasi šių sąlygų:
- pagalba siūloma konkrečiam projektui, kurio įgyvendinimo sąlygos yra konkrečios ir aiškiai apibrėžtos, įskaitant jo dalyvius, tikslus ir poveikį bei jiems siekti skirtas priemones. Institucija taip pat gali laikyti grupę projektų vienu projektu;
 - projektas turi būti bendros Europos svarbos: projektas turi konkrečiai, pavyzdžiai ir aiškiai padėti užtikrinti EEE interesą aplinkos apsaugos srityje, pavyzdžiui, projektas turi būti labai svarbus EEE arba Europos Sąjungos aplinkos apsaugos strategijos požiūriu. Projekto tikslų įgyvendinimo nauda negali apimti tik vienos arba kelių projektą įgyvendinančių ELPA valstybių, bet turi aprėpti visą EEE. Projektas turi tapti reikšmingu žingsniu į priekį įgyvendinant EEE arba Bendrijos tikslus. Nepakanka to, kad projektą įgyvendina skirtingose EEE valstybėse veikiančios įmonės;
 - pagalba būtina ir skatina įgyvendinti projektą, kuris taip pat turi būti susijęs su didele rizika;
 - projektas yra labai svarbus dėl savo dydžio: tai turi būti plačios apimties projektas, darantis didelį poveikį aplinkai.

148. Kad Institucija galėtų tinkamai įvertinti šiuos projektus, bendras Europos interesus turi būti įrodytas praktiškai: pavyzdžiui, turi būti įrodyta, kad šis projektas padės pasiekti didelės pažangos įgyvendinant konkrečius EEE arba Bendrijos aplinkos apsaugos tikslus.
149. Institucija palankiau vertins tuos projektus, apie kuriuos pranešta, jeigu prie jų įgyvendinimo labai prisidės patys pagalbos gavėjai. Taip pat palankiau bus vertinami projektai, apie kuriuos pranešta ir kuriuos įgyvendinant dalyvauja įmonės iš daugelio ELPA valstybių.
150. Kai pagalba laikoma suderinama su EEE susitarimu pagal EEE susitarimo 61 straipsnio 3 dalies b punktą, Institucija gali leisti teikti didesnę nei šiose gairėse nustatytą pagalbą.

4. Pagalba mažinant aplinkos apsaugos mokesčius arba nuo jų atleidžiant

151. Pagalba mažinant aplinkos apsaugos mokesčius arba nuo jų atleidžiant laikoma suderinama su EEE susitarimu, kaip apibrėžta EEE susitarimo 61 straipsnio 3 dalies c punkte, jeigu dėl tokios valstybės pagalbos bent netiesiogiai pagerėja aplinkos apsauga ir jeigu mažinant mokesčius arba nuo jų atleidžiant nekludoma siekti bendro tikslo.
152. Kad mokesčių, atitinkančių Bendrijoje suderintus aplinkos mokesčius visų pirma remiantis Direktyva 2003/96/EB, mažinimas arba atleidimas nuo jų būtų patvirtintas pagal EEE susitarimo 61 straipsnį, jis turi būti suderinamas su tam tikrais taikomais Bendrijos teisės aktais ir atitikti juose nustatytas ribas bei sąlygas ⁽⁶⁰⁾.
153. Pagalba mažinant mokesčius, atitinkančius Bendrijoje suderintus aplinkos apsaugos mokesčius, arba nuo jų atleidžiant, 10 metų laikoma suderinama su EEE susitarimu, kaip apibrėžta EEE susitarimo 61 straipsnio 3 dalies c punkte, jeigu pagalbos gavėjai moka mokesčius, atitinkančius bent Bendrijos mažiausią mokesčių lygį, nustatytą tam tikroje taikomoje direktyvoje ⁽⁶¹⁾.
154. Pagalba mažinant aplinkos apsaugos mokesčius, išskyrus minimumus 153 punkte ⁽⁶²⁾, arba nuo jų atleidžiant, 10 metų laikoma suderinama su EEE susitarimu, kaip apibrėžta EEE susitarimo 61 straipsnio 3 dalies c punkte, jeigu laikomasi 155–159 punktuose nustatytų sąlygų.
155. Tirdama mokesčių schemas, kuriose yra valstybės pagalbos mažinant tokius aplinkos apsaugos mokesčius arba nuo jų atleidžiant elementų, Institucija visų pirma tirs pagalbos būtinumą bei proporcingumą ir jos poveikį susijusiems ūkio sektoriams.
156. Šiuo tikslu Institucija remsis ELPA valstybių pateikta informacija. Turėtų būti suteikta informacija apie, viena vertus, tam tikrą (-us) sektorių (-ius) arba tam tikrų rūšių pagalbos gavėjus, kuriems taikomas atleidimas ir (arba) mažinimas, ir, antra vertus, pagrindinių pagalbos gavėjų padėtį kiekviename susijusiame sektoriuje ir tai, kaip apmokestinant galima prisidėti prie aplinkos apsaugos. Nuo mokesčių atleisti sektoriai turėtų būti aiškiai apibrėžti ir turėtų būti pateiktas didžiausių kiekvieno sektoriaus pagalbos gavėjų sąrašas (atsižvelgiant visų pirma į apyvartą, rinkos dalis ir mokesčio bazės dydį). Turėtų būti pateikta informacija apie geriausias kiekvieno sektoriaus technologijas EEE, kai mokesčiu siekiama mažinti aplinkai daromą žalą.
157. Be to, pagalba mažinant aplinkos apsaugos mokesčius arba nuo jų atleidžiant turi būti būtina ir proporcinga.
158. Institucija laikys, kad pagalba yra būtina, jeigu laikomasi visų šių sąlygų:
- a) renkantis pagalbos gavėjus reikia remtis objektyviais ir skaidriais kriterijais, o pagalba turi būti teikiama iš esmės tokiu pačiu būdu visiems konkurentams, veikiantiems tame pačiame sektoriuje ir (arba) toje pačioje atitinkamoje rinkoje ⁽⁶³⁾, jeigu jų faktinė padėtis panaši;
- b) dėl nesumažintų aplinkos apsaugos mokesčių turi labai padidėti kiekvieno sektoriaus arba kiekvienos rūšies pagalbos gavėjų gamybos sąnaudos ⁽⁶⁴⁾;

⁽⁶⁰⁾ Tai, kad mokesčių mažinimas arba atleidimas nuo jų turi būti suderinamas su atitinkamais Bendrijos teisės aktais, yra sąlyga, taikoma tik vertinant priemonės suderinamumą su šiomis gairėmis. Šiuo klausimu žr. 10 punktą.

⁽⁶¹⁾ Žr. 70 punkto 15 papunktį.

⁽⁶²⁾ Pavyzdžiui, mokesčių, kuriems netaikomi Bendrijos teisės aktai arba kurie yra mažesni nei Bendrijos mažiausias mokesčių lygis, mažinimas arba atleidimas nuo jų.

⁽⁶³⁾ Kaip apibrėžta Institucijos pranešime dėl atitinkamos rinkos apibrėžties EEE konkurencijos teisės tikslams, OL L 200, 1998 7 16, p. 48 ir OL EEE priedas Nr. 28, 1998 7 16, p. 3.

⁽⁶⁴⁾ Kalbant apie energijos produktus ir elektros energiją, laikoma, kad daug energijos naudojanti įmonė, kaip apibrėžta Direktyvos 2003/96/EB 17 straipsnio 1 dalies a punkte, atitinka šį kriterijų, jeigu ta nuostata galioja.

- c) labai nemažinant pardavimo apimtys didelio gamybos sąnaudų padidėjimo negalima perduoti pirkėjams. Šiuo atžvilgiu ELPA valstybės gali pateikti, be kita ko, susijusio sektoriaus produkto kainos elastingumo vertinimą atitinkamoje geografinėje rinkoje⁽⁶⁵⁾, taip pat tam tikro sektoriaus arba tam tikros rūšies bendrovių prarastos pardavimo apimtys ir (arba) sumažėjusio pelno vertinimą.

159. Institucija laikys, kad pagalba yra proporcinga, jeigu laikomasi vienos iš šių sąlygų:

- a) schemoje nustatyti kriterijai, kuriais užtikrinama, kad kiekvienas pagalbos gavėjas moka dalį nacionalinio mokesčio, kuris iš esmės atitinka kiekvieno pagalbos gavėjo aplinkos apsaugos veiksmingumą, palyginti su veiksmingumu, susijusiu su geriausia technologija EEE. Geriausią technologiją taikančiai bendrovei ne daugiau kaip kartą gali būti sumažinti mokesčiai tiek, kiek taikant geriausias technologijas padidėja gamybos sąnaudos, kurių negalima perkelti pirkėjams. Visoms bendrovėms, kurių aplinkos apsaugos veiksmingumas prastesnis, mokesčiai mažinami mažiau, t. y. proporcingai jų aplinkos apsaugos veiksmingumui;
- b) pagalbos gavėjai moka bent 20 % nacionalinio mokesčio, nebent mažesnis lygis būtų pateisinamas atsižvelgiant į ribotą konkurencijos iškraipymą;
- c) mokesčiai mažinami arba nuo jų atleidžiama, jeigu ELPA valstybės ir pagalbą gaunančios įmonės arba įmonių asociacijos sudaro susitarimus, kuriuose numatomas įmonių arba įmonių asociacijų išpareigojimas siekti aplinkos apsaugos tikslų, kurių poveikis toks pats kaip ir tuo atveju, jeigu būtų taikomi šio punkto a ir b papunkčiai arba Bendrijos mažiausias mokesčių lygis. Tokie susitarimai arba išpareigojimai gali būti susiję, be kita ko, su energijos naudojimo mažinimu, išmetamų teršalų kiekio mažinimu arba bet kokia kita aplinkos apsaugos priemone, ir turi atitikti šias sąlygas:
- i) dėl susitarimo turinio turi susitarti visos ELPA valstybės ir visų pirma jame turi būti nustatyti konkretūs tikslai ir terminai tikslams pasiekti;
 - ii) ELPA valstybės turi užtikrinti, kad nepriklausoma institucija⁽⁶⁶⁾ laiku stebėtų, kaip vykdomi šiuose susitarimuose nustatyti išpareigojimai;
 - iii) šie susitarimai turi būti nuolat peržiūrimi atsižvelgiant į technologinę bei kitokią pažangą ir juose turi būti nustatytos veiksmingos sankcijos už išpareigojimų nevykdymą.

5. Išsamiai vertinamos pagalbos suderinamumas

5.1. Išsamiai vertinamos priemonės

160. Kad Institucija galėtų išsamiau vertinti dideles pagal patvirtintas schemas teikiamos pagalbos sumas ir nuspręsti, ar ši pagalba suderinama su EEE susitarimu, ELPA valstybės jai iš anksto praneša apie kiekvieną individualios ar pagal patvirtintą schemą teikiamos investicinės pagalbos arba pagalbos veiklai atvejį, jeigu pagalba atitinka šias sąlygas⁽⁶⁷⁾:

- a) priemonių, kurioms taikomas BIR, atveju: visais atvejais, apie kuriuos pranešama Institucijai pagal BIR nustatytą pareigą atskirai pranešti apie pagalbą;
- b) atskirų šiose gairėse nagrinėjamų priemonių atveju⁽⁶⁸⁾: visais šiais atvejais:
- i) investicinė pagalba: kai pagalbos vienai įmonei dydis viršija 7,5 mln. EUR (net jeigu tai patvirtintos schemos dalis);
 - ii) pagalba energijos taupymo veiklai: kai pagalbos vienai įmonei dydis per penkerius metus viršija 5 mln. EUR;
 - iii) pagalba atsinaujinančios elektros energijos ir (arba) bendrai atsinaujinančios šilumos gamybos veiklai: kai pagalba teikiama atsinaujinančios elektros energijos gamybos įrenginiams gamybos vietose, kuriose atsinaujinančios elektros energijos gamybos pajėgumai viršija 125 MW;
 - iv) pagalba biokuro gamybos veiklai: kai pagalba teikiama biokuro gamybos įrenginiams gamybos vietose, kurių gamybos pajėgumai viršija 150 000 t per metus;
 - v) pagalba bendros šilumos ir elektros energijos gamybos veiklai: kai pagalba teikiama bendros šilumos ir elektros energijos gamybos įrenginiams, kurių elektros energijos gamybos pajėgumai viršija 200 MW. Pagalba šilumos gamybai, remiantis bendra šilumos ir elektros energijos gamyba, bus vertinama atsižvelgiant į pranešimą apie elektros energijos gamybos našumą.

⁽⁶⁵⁾ Kaip apibrėžta Institucijos pranešime dėl atitinkamos rinkos apibrėžties EEE konkurencijos teisės tikslams, OL L 200, 1998 7 16, p. 48 ir OL EEE priedas Nr. 28, 1998 7 16, p. 3.

⁽⁶⁶⁾ Šiuo atžvilgiu nesvarbu, ar stebėjimą atlieka viešasis ar privatusis subjektas.

⁽⁶⁷⁾ Tai taip pat taikoma neatsižvelgiant į tai, ar pagalbos gavėjas taip pat atleidžiamas nuo mokesčių arba jie jam mažinami pagal 4 skyrių.

⁽⁶⁸⁾ Atleidimas nuo aplinkos apsaugos mokesčių arba jų mažinimas, kuriems taikomas šių gairių 4 skyrius, nėra vertinami išsamiai. Tačiau pagalba, suteikta kaip fiskalinė pagalba pagal 3 skyriaus nuostatas, bus vertinama išsamiai, jeigu viršijamos šiame punkte nustatytos ribos.

161. ELPA valstybės gali teikti pagalbą veiklai naujoms gamykloms, gaminančioms atsinaujinančią energiją, remiantis nepatirtų išorinių išlaidų skaičiavimu. Kai šis metodas taikomas pagalbos dydžiui nustatyti, apie priemonę pranešama ir ji išsamiai vertinama, neatsižvelgiant į 160 punkto b papunkčio iii papunktyje nustatytas ribas. Nepatirtos išorinės išlaidos yra papildomos socialinės ir aplinkos apsaugos žalos, kurią patirtų visuomenė, jeigu toks pats energijos kiekis būtų gaminamas jėgainėje, gaminančioje energiją iš tradicinių energijos šaltinių, pinigine išraiška. Šios išlaidos bus skaičiuojamos kaip skirtumas tarp atsinaujinančios energijos gamintojų sukeltų, bet nepadengtų išorinių išlaidų ir neatsinaujinančios energijos gamintojų sukeltų, bet nepadengtų išorinių išlaidų. Šioms išlaidoms apskaičiuoti ELPA valstybė turės taikyti tokį skaičiavimo metodą, kuris būtų pripažįstamas tarptautiniu mastu ir patvirtintas Institucijos. Be kita ko, ji turi pateikti pagrįstą kiekybinę lyginamąją išlaidų analizę ir konkuruojančių energijos gamintojų išorinių sąnaudų vertinimą, kad įrodytų, jog pagalba tikrai kompensuoja nepatirtas išorines išlaidas.
162. Bet kuriuo atveju gamintojams teikiamos pagalbos dydį, viršijantį pagal pagalbos veiklai atsinaujinantiems energijos šaltiniams 1 variantą, išdėstytą 109 punkte, teikiamos pagalbos dydį, įmonės turi iš naujo investuoti į atsinaujinančius energijos šaltinius, remdamosi 3.1.6.1 skirsniu.
163. Jeigu ELPA valstybės užtikrina visavertį bendradarbiavimą ir laiku pateikia tikslios informacijos, Institucija dės visas pastangas, kad tyrimas būtų atliktas laiku. ELPA valstybės raginamos teikti visą informaciją, kuri, jų nuomone, gali būti naudinga konkrečiam atvejui tirti. Pirmiausia ELPA valstybės gali remtis ankstesnėmis valstybės pagalbos schemomis arba priemonėmis, pagalbą teikiančių valdžios institucijų poveikio vertinimais ir kitais su aplinkos apsauga susijusiais tyrimais.
164. Išsamus vertinimas yra proporcingas vertinimas, atliekamas atsižvelgiant į iškraipymo galimybes konkrečiu atveju. Todėl tai, kad bus atliekamas išsamus vertinimas, nebūtinai reiškia, kad reikia pradėti oficialią tyrimo procedūrą, nors tam tikroms priemonėms jos gali prireikti.
- 5.2. *Konkrečių atvejų ekonominio vertinimo kriterijai*
165. Išsamus vertinimas bus atliekamas atsižvelgiant į 5.2.1 bei 5.2.2 skirsniuose išvardytus teigiamus ir neigiamus veiksmus, kurie bus taikomi kartu su 3 skyriuje nustatytais kriterijais. Ten nustatytų pagalbos intensyvumo dydžių jokiū būdu negalima viršyti. Be to, išsamus vertinimas bus atliekamas atsižvelgiant į konkrečius teigiamus ir neigiamus veiksmus, kai jie svarbūs tam tikros rūšies arba formos pagalbai.
- 5.2.1. *Teigiamas pagalbos poveikis*
166. Tai, kad pagalba įmonės skatinamos imtis aplinkos apsaugos veiklos, kurios kitu atveju jos nebūtų vykdžiusios, yra pagrindinis teigiamas veiksnys, į kurį turi būti atsižvelgiama vertinant pagalbos suderinamumą.
- 5.2.1.1. *Rinkos nepakankamumas*
167. Institucija dažniausiai nesvarstys, ar esama neigiamų išorinių padarinių, susijusių su tam tikros rūšies elgesiu arba tam tikrų prekių naudojimu, kurie turi neigiamo poveikio aplinkai. Tačiau Institucija tikrins, ar valstybės pagalba siekiama spręsti šią rinkos nepakankamumo problemą darant didelį poveikį aplinkos apsaugai. Todėl Institucija visų pirma dėmesį kreips į tai, kiek priemone numatoma prisidėti prie aplinkos apsaugos gerinimo (kiekybine išraiška), ir į pageidaujamą aplinkos apsaugos lygį, palyginti su galiojančiais Bendrijos standartais ir (arba) kitų ELPA valstybių standartais.
168. Be to, Institucija nagrinės aspektus, kuriais gali būti grindžiama pagalba griežtesniems nei Bendrijos nacionaliniams standartams taikyti. Institucija ypač atsižvelgs į pagalbos gavėjų pagrindinių konkurentų pobūdį, rūšį ir vietą, nacionalinių standartų (arba prekybos leidimais schemas) įgyvendinimo išlaidas, kurias pagalbos gavėjas patirtų, jeigu pagalba nebūtų teikiama, ir šių standartų lyginamąsias išlaidas, kurias patiria pagrindiniai pagalbos gavėjo konkurentai.
- 5.2.1.2. *Tinkama priemonė*
169. Bus atsižvelgiama į tai, ar valstybės pagalba yra tinkama priemonė siekti aplinkos apsaugos tikslo, jeigu kitomis mažiau rinką iškraipančiomis priemonėmis galima pasiekti tokių pačių rezultatų ir kadangi teikiant valstybės pagalbą gali būti pažeistas PTM.
170. Atliekdama suderinamumo tyrimą, Institucija pirmiausia atsižvelgs į kiekvieną ELPA valstybės atliktą siūlomą priemonės poveikio vertinimą, įskaitant svarstymus dėl kitų politinių galimybių (t. y. ne valstybės pagalbos), taip pat į įrodymus, kaip bus laikomasi PTM.

5.2.1.3. Skatinamasis pagalbos poveikis ir būtinumas

171. Aplinkos apsaugos tikslams teikiama valstybės pagalba visada turi būti skatinamojo pobūdžio, t. y. dėl pagalbos jos gavėjo elgesys turi pasikeisti taip, kad aplinkos apsauga būtų geresnė. Pagalbos negalima laikyti būtina tik dėl to, kad pagerės aplinkos apsauga. Naujos investicijos arba naujų gamybos metodų taikymas paprastai duoda naudos ne tik aplinkos apsaugos požiūriu.
172. Tirdama Institucija ne tik skaičiuos papildomas 3 skyriuje nurodytas išlaidas, bet ir atsižvelgs į šiuos veiksnius:
- priešingą padėtį: pateikiami įrodymai apie konkretų (-čius) veiksmą (-us), kurio (-ių) įmonė nebūtų atlikusi, jei pagalba nebūtų teikiama, pavyzdžiui, naujos investicijos, aplinkai palankesnis gamybos procesas ir (arba) aplinkai palankesnis naujas gaminys;
 - numatomas poveikis aplinkos apsaugai, susijęs su elgesio pasikeitimu: turi būti bent vienas iš tokių veiksnių:
 - pagerinama aplinkos apsauga*: mažesnė tam tikros rūšies tarša, kurios nebūtų galima sumažinti, jeigu pagalba nebūtų teikiama;
 - greičiau įgyvendinami būsimi standartai*: dėl pagalbos tarša pradedama mažinti anksčiau;
 - gamybos pranašumai: jeigu yra kitų su investicijomis susijusių pranašumų, pavyzdžiui, padidėja pajėgumai, našumas, sumažėja išlaidos arba pagerėja kokybė, skatinamasis poveikis paprastai yra mažesnis. Visų pirma taip yra tada, kai nauda per investicijų naudojimo laiką yra didelė – galbūt tokia, kad papildomos aplinkos apsaugos išlaidos gali būti susigrąžintos net negavus pagalbos;
 - rinkos sąlygos: kai kuriose rinkose, ypač dėl gaminių įvaizdžio ir gamybos metodų žymėjimo, gali būti daromas konkurencingas spaudimas išlaikyti aukštą aplinkos apsaugos lygį. Jeigu yra įrodymų, kad dėl teikiamos pagalbos aplinkos apsaugos lygis viršija normalų elgesį rinkoje, labiau tikėtina, kad pagalba yra skatinamojo pobūdžio;
 - galimi ateityje privalomi standartai: jeigu Bendrijos lygmeniu vyksta derybos dėl naujų arba griežtesnių privalomų standartų, kurių laikytis skatinama atitinkama priemone, taikymo, skatinamasis pagalbos poveikis paprastai būna mažesnis;
 - rizikos lygis: jeigu gresia tam tikra rizika, kad investicijos duos mažiau naudos nei numatoma, skatinamasis pagalbos poveikis paprastai bus didesnis;
 - pelningumo lygis: jeigu su veiksnių taikymu susijęs pelningumo lygis tam tikrą laikotarpį, kuriuo visiškai nuvertėja investicijos arba kuriuo ketinama teikti pagalbą veiklai, yra neigiamas, įvertinus visą šiame punkte nurodytą naudą ir riziką, pagalba paprastai bus skatinamojo pobūdžio.
173. Jeigu įmonė taiko nacionalinius standartus, kurie yra griežtesni nei Bendrijos standartai arba kurie priimti, jeigu Bendrijos standartų nėra, Institucija tikrins, ar pagalbos gavėjui dėl padidėjusių išlaidų būtų daromas esminis poveikis ir ar jis negalėtų padengti su nedelsiamu nacionalinių standartų įgyvendinimu susijusių išlaidų.

5.2.1.4. Pagalbos proporcingumas

174. ELPA valstybė turėtų pateikti įrodymų, kad pagalba yra būtina, jos dydis yra minimalus ir atrankos procedūra yra proporcinga. Tirdama Institucija nagrinės šiuos veiksnius:
- tikslus reikalavimus atitinkančių sąnaudų skaičiavimas: įrodymai, kad reikalavimus atitinkančias sąnaudas iš tikrųjų sudaro tik papildomos išlaidos, reikalingos tam tikram aplinkos apsaugos lygiui pasiekti;
 - atranks procedūra: atranks procedūra turėtų būti nediskriminuojanti, skaidri ir vieša; įmonės, kurios gali konkuruoti, nes parengė projektus, kuriais siekiama tų pačių aplinkos apsaugos tikslų, negali būti nepagrįstai neįtrauktos į procedūrą. Baigus atranks procedūrą, turėtų būti atrinkti pagalbos gavėjai, galintys siekti aplinkos apsaugos tikslo naudodami mažiausią pagalbos dydį arba ekonomiškiausiu būdu;
 - mažiausia pagalba: įrodymai, kad pagalbos dydis neviršija numatomo pelningumo trūkumo, įskaitant normalią grąžą laikotarpiu, kuriuo investicijos visiškai nuvertėja.

5.2.2. Konkurencijos ir prekybos iškraipymo tyrimas

175. Vertindama pagalbos priemonės neigiamą poveikį, Institucija atliks tyrimą kreipdama didžiausią dėmesį į numatomą pagalbos aplinkos apsaugai poveikį įmonių konkurencijai paveiktose prekės rinkose⁽⁶⁹⁾.

⁽⁶⁹⁾ Pagalba gali daryti poveikį įvairioms rinkoms, nes pagalba gali paveikti ne tik rinką, kurioje vykdoma remiama veikla, bet ir kitas rinkas, susijusias su pirmąja dėl to, kad tai yra tiekėjų, vartotojų arba papildančios rinkos, arba dėl to, kad tose rinkose jau veikia arba netrukus veiks pagalbos gavėjas.

176. Jeigu pagalba yra proporcinga, ypač, jeigu skaičiuojant papildomas investicines išlaidas arba veiklos sąnaudas, buvo atsižvelgta į visus įmonės pranašumus, tikėtina, kad neigiamas pagalbos poveikis bus nedidelis. Tačiau, kaip minėta 1.3.6 skirsnyje, net kai pagalba yra būtina ir proporcinga, kad konkreti įmonė gerintų aplinkos apsaugą, dėl pagalbos gali pasikeisti pagalbos gavėjo elgesys, ir todėl gali būti iškraipyta konkurencija. Paprastai pelno siekianti įmonė aplinkos apsaugą gerins labiau nei reikia pagal privalomus reikalavimus tik tada, jeigu manys, kad tai jai duos bent kokios nors nedidelės naudos.
177. Pirmiausia Institucija vertins tikimybę, kad dėl teikiamos pagalbos jos gavėjas galės padidinti arba išlaikyti pardavimo apimtį. Institucija visų pirma atsižvelgs į šiuos veiksnius:
- vieneto gamybos sąnaudų sumažėjimas arba kompensavimas: jeigu dėl naujos įrangos ⁽⁷⁰⁾ sumažės vieneto gamybos sąnaudos, palyginti su padėtimi, kuri būtų, jei pagalba nebūtų teikiama, arba jeigu pagalba kompensuojama dalis veiklos sąnaudų, tikėtina, kad pagalbos gavėjas padidins savo pardavimo apimtį. Kuo gaminio kaina elastingesnė, tuo didesnis konkurencijos iškraipymas;
 - aplinkai palankesnis gamybos procesas: jeigu pagalbos gavėjas taiko aplinkai palankesnę gamybos procesą ir jeigu žymėjimu arba įvaizdžiu įprasta vartotojams išskirti gaminius remiantis aplinkos apsaugos lygiu, tikėtina, kad pagalbos gavėjas gali padidinti savo pardavimo apimtį. Kuo labiau vartotojai linkę pasirinkti produktą dėl aplinkos apsaugos savybių, tuo didesnis konkurencijos iškraipymas;
 - naujas produktas: jeigu pagalbos gavėjas pagamina naują arba geresnės kokybės produktą, tikėtina, kad jis padidins savo pardavimo apimtį ir galbūt igis pradininko (angl. *first mover*) pranašumą. Kuo labiau vartotojai linkę pasirinkti produktą dėl aplinkos apsaugos savybių, tuo didesnis konkurencijos iškraipymas.

5.2.2.1. Veiklumo paskatos ir (arba) išstūmimo poveikis

178. Valstybės pagalba aplinkos apsaugai gali būti strategiškai naudojama naujoviškų aplinkai palankių technologijų diegimui skatinti, siekiant vietos gamintojams suteikti pradininko pranašumą. Taigi pagalba gali būti iškraipytos veiklumo paskatos ir išstumtos investicijos į specialias technologijas kitose ELPA valstybėse, o tai gali paskatinti šios technologijos koncentraciją vienoje ELPA valstybėje. Šis poveikis tuo stipresnis, kuo labiau konkurentai mažina savo pastangas inovacijoms diegti, palyginti su priešingą padėtimi, kai valstybės pagalba neteikiama.
179. Tirdama Institucija nagrinės šiuos veiksnius:
- pagalbos dydis: kuo didesnis pagalbos dydis, tuo labiau tikėtina, kad dalis pagalbos gali būti panaudota konkurencijai iškraipyti. Tai ypač aktualu, jeigu pagalbos dydis yra didelis, palyginti su įprasta pagalbos gavėjo veikla;
 - pagalbos dažnumas: jeigu įmonė gauna pagalbą ne vieną kartą, labiau tikėtina, kad tai iškraipys veiklumo paskatas;
 - pagalbos trukmė: jeigu pagalba veiklai teikiama ilgai, labiau tikėtina, kad tai iškraipys konkurenciją;
 - laipsniškas pagalbos mažinimas: jeigu pagalba veiklai per tam tikrą laiką mažinama, įmonė bus labiau motyvuota didinti veiksmingumą, ir todėl veiklumo paskatų iškraipymas per tam tikrą laiką sumažės;
 - pasirengimas laikytis būsimų standartų: jeigu pagalba atitinkamai įmonei suteikiama galimybė laikytis naujų Bendrijos standartų, kuriuos numatoma priimti artimoje ateityje, dėl remiamų investicijų sumažės investicinės išlaidos, kurias įmonė vis tiek turėtų patirti;
 - su aplinkos apsaugos tikslais susijusių reguliavimo standartų lygis: kuo mažesni privalomi reikalavimai, tuo didesnė rizika, jog pagalba, kad būtų laikomasi griežtesnių reikalavimų nei privaloma, yra nebūtina ir kad tokia pagalba bus išstumtos investicijos arba ji bus naudojama taip, kad tai iškraipys veiklumo paskatas;
 - kryžminių subsidijų rizika: jeigu įmonė gamina plataus asortimento gaminius arba gamina toki patį gaminį taikydama ir tradicinius, ir aplinkai palankius gamybos būdus, kryžminių subsidijų rizika yra didesnė;
 - technologijų neutralumas: jeigu priemonė skirta tik vienai technologijai, veiklumo paskatų iškraipymo rizika yra didesnė;

⁽⁷⁰⁾ Papildomų išlaidų skaičiavimas gali išsamiai neapimti viso veiklos pelno, nes pelnas neatskaitomas investicijų naudojimo laikotarpiu. Be to, į tam tikros rūšies naudą, pavyzdžiui, susijusią su padidėjusiu produktyvumu ir padidėjusia gamyba pajėgumui nepakitus, atsižvelgti gali būti sunku.

- i) konkuruojančios inovacijos: jeigu užsienio konkurentai sukuria konkuruojančias technologijas (inovacijų konkurencija), labiau tikėtina, kad pagalba bus iškraipytos veiklumo paskatos.

5.2.2.2. Neveiksmingai veikiančių įmonių palaikymas

180. Valstybės pagalba aplinkos apsaugai gali būti pateisinama kaip laikinas perėjimo prie visiškai neigiamų išorinių padarinių aplinkai paskirstymo mechanizmas. Valstybės pagalba neturėtų būti naudojama teikti nebūtinai paramai įmonėms, kurios nesugeba laikytis palankesnių aplinkai standartų ir taikyti palankesnių aplinkai technologijų dėl to, kad veikia neveiksmingai. Tirdama Institucija nagrinės šiuos veiksnius:

- a) pagalbos gavėjų rūšys: jeigu pagalbos gavėjo veiklos našumas palyginti mažas, o finansinė padėtis prasta, labiau tikėtina, kad pagalba bus prisidėta prie dirbtinio įmonės palaikymo rinkoje;
- b) pertekliniai remiamo sektoriaus gamybos pajėgumai: sektoriuose, kuriuose gamybos pajėgumai yra pertekliniai, rizika, kad investicine pagalba bus palaikomas perteklinis gamybos pajėgumas ir palaikomos neveiksmingos rinkos struktūros, yra didesnė;
- c) įprasta remiamo sektoriaus padėtis: jeigu tam tikro sektoriaus įmonės, kurioms pagalba nebuvo teikiama, pasiekė tokį patį aplinkos apsaugos lygį, labiau tikėtina, kad pagalba bus palaikomos neveiksmingos rinkos struktūros. Taigi kuo silpnesnis įrodymas, kad pagalbos gavėjas laikosi PTM, ir kuo didesnė išorinių aplinkos apsaugos išlaidų, įtraukiamų į pagalbos gavėjo konkurentų sąnaudas, dalis, tuo labiau iškraipoma konkurencija;
- d) santykinė pagalbos svarba: kuo didesnis kintamų gamybos kaštų sumažinimas ir (arba) kompensavimas, tuo labiau iškraipoma konkurencija;
- e) atrankos procedūra: jeigu atrankos procedūra atliekama nediskriminuojant, skaidriai ir viešai, tuo mažiau tikėtina, kad pagalba bus prisidėta prie dirbtinio įmonės palaikymo rinkoje. Kuo išsamesnis (dėl atitinkamos rinkos aprėpties) ir konkurencingesnis (dėl aukciono ir (arba) pirkimo) subsidijos skirstymas, tuo konkurencija iškraipoma mažiau;
- f) atrankumas: jeigu priemonė, pagal kurią teikiama pagalba, apima santykinai daug galimų pagalbos gavėjų, visas atitinkamoje rinkoje veikiančias įmones ir jeigu ji netaikoma taip, kad į procedūrą neįtraukiamos įmonės, kurios gali siekti tų pačių aplinkos apsaugos tikslų, mažiau tikėtina, kad pagalba rinkoje bus palaikomos neveiksmingos įmonės.

5.2.2.3. Įtaka rinkoje ir (arba) šalinimo praktika

181. Pagalbos gavėjui teikiama pagalba aplinkos apsaugai gali būti naudojama jo įtakai tam tikroje prekės rinkoje padidinti arba palaikyti. Institucija vertins susijusio pagalbos gavėjo įtaką rinkoje prieš suteikiant pagalbą ir jos pokytį, kurio galima tikėtis suteikus pagalbą. Didelę įtaką rinkoje turintis pagalbos gavėjas, kuriam teikiama pagalba aplinkos apsaugai, gali panaudoti šią pagalbą savo įtakai rinkoje padidinti arba palaikyti, papildomai diferencijuodamas savo gaminius arba šalindamas konkurentus. Institucija dažniausiai nemanys, kad dėl įtakos rinkoje kyla grėsmė konkurencijai rinkose, kuriose kiekvieno pagalbos gavėjo rinkos dalis yra mažesnė nei 25 %, ir rinkose, kurių rinkos koncentracijos *Herfindahl–Hirschman* indeksas yra mažesnis kaip 2 000.

182. Tirdama Institucija nagrinės šiuos veiksnius:

- a) pagalbos gavėjo įtaka rinkoje ir rinkos struktūra: jeigu pagalbos gavėjas jau yra dominuojantis paveiktoje rinkoje ⁽⁷¹⁾, pagalbos priemone ši dominuojanti padėtis gali būti sustiprinta ir dar labiau mažinamas konkurencinis spaudimas, kurį konkurentai gali daryti pagalbą gaunančiai įmonei;
- b) nauji dalyviai: jeigu pagalba susijusi su prekės rinkomis arba technologijomis, kurios konkuruoja su įsitvirtinusių ir įtaką rinkoje turinčių pagalbos gavėjo gaminiams, pagalba gali būti naudojama kaip strateginė priemonė neleisti naujiems dalyviams patekti į rinką. Taigi, jeigu pagalba galimiems naujiems dalyviams neteikiama, konkurencijos iškraipymo dėl pagalbos pavojus yra didesnis;

⁽⁷¹⁾ Pagalba gali daryti poveikį įvairioms rinkoms, nes pagalba gali paveikti ne tik rinką, kurioje vykdoma remiama veikla, bet taip pat ir kitas rinkas, susijusias su pirmąja dėl to, kad tai yra tiekėjų, vartotojų arba papildančios rinkos, arba dėl to, kad tose rinkose jau veikia arba netrukus veiks pagalbos gavėjas.

- c) gaminių diferenciacija ir kainų diskriminacija: pagalba poveikis gali būti neigiamas pagalbos gavėjui palengvinant gaminių diferenciaciją ir kainų diskriminaciją, dėl kurių vartotojai patiria žalą;
- d) pirkėjo galia: jeigu rinkoje yra stiprių pirkėjų, mažiau tikėtina, kad įtaką rinkoje turintis pagalbos gavėjas gali jiems didinti kainas. Taigi kuo didesnė pirkėjo galia, tuo mažiau tikėtina, kad dėl pagalbos bus daroma žala vartotojams.

5.2.2.4. Poveikis prekybai ir įmonių vietai

- 183. Dėl valstybės pagalbos aplinkos apsaugai kai kuriose teritorijose gali susidaryti palankesnės gamybos sąlygos, pirmiausia dėl to, kad dėl pagalbos patiriamos santykinai mažesnės nei kitur gamybos sąnaudos, arba dėl to, kad naudojant pagalbą taikomi griežtesni gamybos standartai. Dėl to įmonės gali persikelti į remiamas teritorijas arba perkelti savo prekybos srautus į remiamą teritoriją.
- 184. Taigi dėl pagalbos pelnas bus perkeltas į ELPA valstybę, kurioje yra su pagalba susijusios prekės rinka, taip pat į išteklių rinkas.
- 185. Tirdama Institucija svarstys, ar yra įrodymų, kad pagalbos gavėjas atsižvelgė į galimybę investuoti kitur, o tokiu atveju labiau tikėtina, kad pagalba itin iškraipoma konkurencija.

5.2.3. Pusiausvyros nustatymas ir sprendimas

- 186. Atsižvelgdama į pirmiau minėtus teigiamus ir neigiamus veiksnius, Institucija vertins priemonės poveikį ir nuspręs, ar dėl jos atsirandantys iškraipymai neigiamai veikia prekybos sąlygas tiek, kad tai prieštarautų bendram interesui. Geriausia, jeigu teigiami ir neigiami veiksniai būtų išreikšti naudojant tokį patį kriterijų (pavyzdžiui, piniginiu vienetu išreikštas nepatirtų išorinių išlaidų palyginimas su prarastu konkurento pelnu).
- 187. Iš esmės kuo daugiau naudos aplinkai ir kuo aiškiau nustatyta, kad pagalbos dydis yra tik būtinas minimumas, tuo labiau tikėtina, kad pagalba bus vertinama teigiamai. Tačiau kuo ryškesni požymiai, kad pagalba itin iškraipys konkurenciją, tuo mažiau tikėtina, kad pagalba bus vertinama teigiamai. Jeigu numatomas teigiamas poveikis ir tikėtinas iškraipymas bus labai dideli, vertinimas priklausys nuo to, kiek teigiamas poveikis gali atsverti neigiamą.
- 188. Institucija gali nepareikšti jokių prieštaravimų, susijusių su pagalbos priemone, apie kurią pranešta, nepradėdama oficialios tyrimo procedūros arba, atlikusi Priežiūros ir Teismo susitarimo 3-iojo protokolo I dalies 6 straipsnyje nustatytą oficialią tyrimo procedūrą, nuspręsti užbaigti procedūrą, priimdama sprendimą pagal to protokolo 7 straipsnį. Jeigu pagal minėtojo protokolo 7 straipsnio 4 dalį Institucija priima sąlyginį sprendimą, ji gali, pavyzdžiui, apsvarstyti galimybę taikyti toliau išvardytas sąlygas, kuriomis turi būti sumažinti iškraipymai arba poveikis prekybai ir kurios turi būti proporcingos, susijusias su:
 - a) mažesniu pagalbos intensyvumu, nei 3 skyriuje nustatytas didžiausias intensyvumas;
 - b) sąskaitų atskyrimu, siekiant išvengti kryžminio subsidijavimo iš vienos rinkos į kitą, kai pagalbos gavėjas veikia keliose rinkose;
 - c) papildomais reikalavimais, kuriuos reikia atitikti, siekiant padidinti teigiamą priemonės poveikį aplinkai;
 - d) kitų potencialių pagalbos gavėjų nediskriminavimu (sumažintas atrankumas).

6. Kumuliacija

- 189. Pagal šias gaires nustatyti aukščiausi pagalbos dydžiai taikomi neatsižvelgiant į tai, ar parama remiamam projektui finansuojama tik iš valstybinių išteklių, ar ji iš dalies finansuojama Bendrijos.
- 190. Jeigu pagal šias gaires leidžiama teikti pagalbą, ji negali būti teikiama kartu su kitokia valstybės pagalba, kaip apibrėžta EEE susitarimo 61 straipsnio 1 dalyje, arba kitokiomis Bendrijos finansavimo priemonėmis, jeigu dėl šio bendro finansavimo pagalbos intensyvumas tampa didesnis, nei nustatyta šiose gairėse. Tačiau jeigu pagalbos aplinkos apsaugai reikalavimus atitinkančios sąnaudos visiškai arba iš dalies atitinka kitokios pagalbos teikimo reikalavimus, bendrai finansuojamai pagalbos daliai pagal taikomas taisykles bus nustatytas palankiausias aukščiausias dydis.

191. Pagalba aplinkos apsaugai neturi būti kumuliuojama su *de minimis* pagalba, teikiama dėl tų pačių reikalavimus atitinkančių sąnaudų, jeigu dėl tokios kumuliacijos pagalba intensyvumas viršytų šiose gairėse nustatytą pagalbos intensyvumą.
7. **Baigiamosios nuostatos**
- 7.1. *Metinės ataskaitos*
192. Pagal Priežiūros ir Teismo susitarimo 3-įjį protokolą ir 2004 m. liepos 14 d. Institucijos sprendimą Nr. 195/04/COL dėl įgyvendinimo nuostatų, nurodytų Priežiūros ir Teismo susitarimo 3-iojo protokolo II dalies 27 straipsnyje, ELPA valstybės Institucijai turi teikti metines ataskaitas.
193. Be reikalavimų, numatytų tose nuostatose, metinėse ataskaitose dėl pagalbos aplinkos apsaugai apie kiekvieną patvirtintą schemą turi būti pateikta ši su didelėmis įmonėmis susijusi informacija:
- pagalbos gavėjų pavadinimai,
 - kiekvienam pagalbos gavėjui teikiamos pagalbos dydis,
 - pagalbos intensyvumas,
 - priemonės tikslo aprašymas ir aplinkos apsaugos sritis, kurią ketinama remti,
 - veiklos sektoriai, kuriuose įgyvendinami remiami projektai,
 - paaiškinimas, kaip buvo atsižvelgta į skatinamąjį poveikį, visų pirma naudojant 5 skyriuje nurodytus rodiklius ir kriterijus.
194. Jeigu atleidžiama nuo mokesčių arba jie mažinami, ELPA valstybė privalo tik pateikti įstatymo (-ų) ir (arba) kito (-ų) teisės akto (-ų) tekstą (-us), kuriame (-uose) nustatyta pagalba, išsamiai nurodyti įmonių, kurios naudojasi mokesčių mažinimu arba atleidimu nuo jų, rūšis ir ūkio sektorius, kuriems didžiausią įtaką padarė šie atleidimai nuo mokesčių ir (arba) jų mažinimai.
195. Metinės ataskaitos bus skelbiamos Institucijos interneto svetainėje.
- 7.2. *Skaidrumas*
196. Institucija mano, kad reikia papildomų priemonių valstybės pagalbos skaidrumui EEE padidinti. Pirmiausia reikia užtikrinti, kad ELPA valstybės, ekonominės veiklos vykdytojai, suinteresuotosios šalys ir pati Institucija galėtų lengvai gauti visą informaciją apie taikomas pagalbos aplinkos apsaugai schemas.
197. Tai galima nesunkiai įgyvendinti sukuriant susietas svetaines. Dėl šios priežasties, tikrindama pagalbos aplinkos apsaugai schemas, Institucija sistemingai reikalaus, kad susijusios ELPA valstybės skelbtų visą galutinių pagalbos schemų tekstą internete ir praneštų Institucijai paskelbto teksto interneto adresą. Schemos negalima taikyti tol, kol informacija nepaskelbta internete.
- 7.3. *Stebėseną ir vertinimą*
198. ELPA valstybės privalo užtikrinti, kad būtų vedama išsami visoms aplinkos apsaugos priemonėms teikiamos pagalbos apskaita. Tokie apskaitos dokumentai, kuriuose turi būti pateikta visa informacija, reikalinga nustatyti, ar buvo laikomasi reikalavimus atitinkančių sąnaudų ir didžiausio leistino pagalbos intensyvumo, turi būti saugomi 10 metų nuo pagalbos suteikimo dienos ir pateikti Institucijai, jai paprašius.
199. Institucija prašys ELPA valstybių suteikti šią informaciją, kad galėtų atlikti šių gairių poveikio vertinimą praėjus ketveriems metams nuo jų paskelbimo ⁽⁷²⁾.
- 7.4. *Tinkamos priemonės*
200. Pagal Priežiūros ir Teismo susitarimo 3-iojo protokolo I dalies 1 straipsnio 1 dalį Institucija siūlo ELPA valstybėms imtis toliau išvardytų tinkamų priemonių, susijusių su tam tikromis esamomis pagalbos aplinkos apsaugai schemomis:
- ELPA valstybės, jeigu reikia, turėtų pakeisti tokias schemas, kad jos atitiktų šias gaires, per 18 mėnesių nuo jų priėmimo, išskyrus šiuos atvejus:
- i) ELPA valstybės iki 2012 m. gruodžio 31 d. turėtų, jeigu reikia, pakeisti su pagalba mažinant mokesčius, atitinkančius mokesčius, kuriems taikoma Direktyva 2003/96/EB, arba atleidžiant nuo jų, susijusias schemas;
 - ii) dideliems individualiems projektams nauji dydžiai, numatyti 160 punkte, bus taikomi kitą dieną po šių gairių priėmimo Kolegijoje dienos;
 - iii) pareiga teikti išsamesnes metines ataskaitas bus taikoma pagal esamas pagalbos schemas teikiamai pagalbai nuo 2009 m. sausio 1 d.

⁽⁷²⁾ ELPA valstybės gali padėti pateikdamos savo *ex post* schemų ir individualių priemonių vertinimus.

201. ELPA valstybės raginamos per vieną mėnesį nuo priemonių gavimo pranešti apie savo aiškų besąlyginį pritarimą šioms pasiūlytomis tinkamoms priemonėms. Nesulaukusi jokio atsakymo, Institucija manys, kad atitinkama ELPA valstybė nesutinka su pasiūlytomis priemonėmis.
- 7.5. *Taikymas, galiojimas ir peržiūrėjimas*
202. Šios gairės bus taikomos nuo jų priėmimo dienos ir pakeis 2001 m. gegužės 23 d. Valstybės pagalbos gaires dėl valstybės pagalbos aplinkos apsaugai ⁽⁷³⁾.
203. Šios gairės bus taikomos iki 2014 m. gruodžio 31 d. Atsižvelgdama į svarbius konkurencijos ar aplinkos apsaugos politikos aspektus arba siekdama atsižvelgti į kitas politikos kryptis ar tarptautinius išipareigojimus, pasitarusi su ELPA valstybėmis, Institucija gali iš dalies pakeisti šias gaires iki minėtos datos. Visų pirma tokie pakeitimai gali būti būtini atsižvelgiant į būsimus tarptautinius susitarimus dėl klimato kaitos arba būsimus su klimato kaita susijusius EB teisės aktus. Institucija atsižvelgs į (po ketverių metų) numatytą šių gairių vertinimą, kurį atliks Komisija, remdamasi faktine informacija ir išsamių konsultacijų, pagrįstų visų pirma EEE valstybių pateiktais duomenimis, rezultatais.
204. Institucija taikys šias gaires visoms pagalbos priemonėms, apie kurias pranešta, ir dėl kurių ji raginama priimti sprendimą priėmus gaires, net jeigu apie projektus buvo pranešta iki gairių paskelbimo. Ši nuostata apima individualią pagalbą, teikiamą pagal patvirtintas pagalbos schemas ir apie kurią buvo pranešta Institucijai, laikantis pareigos atskirai pranešti apie tokią pagalbą.
205. Laikydamosi Valstybės pagalbos gairių dėl neteisėtoms pagalbos vertinimui taikytinų taisyklių, Institucija pagalbai, apie kurią nepranešta, taikys:
- šias gaires, jeigu pagalba buvo teikiama po jų priėmimo;
 - visais kitais atvejais – teikiant pagalbą taikomas gaires.

—

PRIEDAS

Investicinės pagalbos intensyvumo, išreikšto reikalavimus atitinkančių sąnaudų dalimi, lentelė

	Mažoji įmonė	Vidutinė įmonė	Didelė įmonė
Pagalba įmonėms, taikančioms griežtesnius standartus nei Bendrijos numatyti arba gerinančioms aplinkos apsaugą, jeigu Bendrijos standartų nėra	70 % 80 %, jeigu diegiamos ekologinės inovacijos 100 %, jeigu konkurso būdu	60 % 70 %, jeigu diegiamos ekologinės inovacijos 100 %, jeigu konkurso būdu	50 % 60 %, jeigu diegiamos ekologinės inovacijos 100 %, jeigu konkurso būdu
Pagalba aplinkos apsaugos tyrimams atlikti	70 %	60 %	50 %
Pagalba išankstiniam būsimų Bendrijos standartų taikymui			
— likus daugiau nei 3 metams	25 %	20 %	15 %
— likus 1–3 metams iki įsigaliojimo	20 %	15 %	10 %
Pagalba atliekų tvarkymui	70 %	60 %	50 %

⁽⁷³⁾ (OL L 21, 2002 1 24, EEE priedas Nr. 6.

	Mažoji įmonė	Vidutinė įmonė	Didelė įmonė
Pagalba atsinaujinančioms energijos rūšims	80 % 100 %, jeigu konkurso būdu	70 % 100 %, jeigu konkurso būdu	60 % 100 %, jeigu konkurso būdu
Pagalba energijos taupymui Pagalba bendros šilumos ir elektros energijos gamybos įrenginiams	80 % 100 %, jeigu konkurso būdu	70 % 100 %, jeigu konkurso būdu	60 % 100 %, jeigu konkurso būdu
Pagalba centralizuotam šilumos tiekimui naudojant tradicinę energiją	70 % 100 %, jeigu konkurso būdu	60 % 100 %, jeigu konkurso būdu	50 % 100 %, jeigu konkurso būdu
Pagalba užterštoms teritorijoms atkurti	100 %	100 %	100 %
Pagalba įmonių perkėlimui	70 %	60 %	50 %